Paganisme in die Kerk: Deel I.

Selfstudie

ABSTRAK

Hierdie studie ondersoek die kommerwekkende verskuiwing binne die moderne kerk vanaf Bybelse waarheid na 'n vorm van neo-paganisme, gekenmerk deur die op koms van die "Super Pastoor"-kultus en die manipulerende Voorspoedevangelie. Deur moderne manifestasies—soos die onordelike "val in die Gees" en die doelbewuste finansiële uitbuiting van behoeftiges—te toets aan die Skrif en die perspektiewe van apologete soos Justin Peters, ontbloot die navorsing 'n stelsel van geestelike narsisme en sielkundige manipulasie. Die studie kom tot die gevolgtrekking dat hierdie praktyke nie die werk van die Heilige Gees weerspieël nie, maar eerder 'n profesie van die laaste dae se geloofsafval is, waarby die fokus verskuif het van Christus se verlossing na menslike gierigheid en emosionele spektakel.

Ockert Jansen van Nieuwenhuizen

2025

Voorwoord.

In hierdie studie raak ons nie aan die simbole en gebruike wat deur God aan Israel deur Moses geopenbaar is nie. My fokus lê elders: op die groeiende neiging in die Westerse Moderne Kerk om "Pagan" (heidense) gewoontes en moderne afgodery te vermeng met die suiwer evangelie.

Daar word gereeld gehoor dat ’n Christen "nie dit of dat mag doen nie", omdat dit kwansuis heidens sou wees. Maar in hierdie ywer om uiterlike paganisme uit te roei, raak ons dikwels verstrik in die uiterlike en mis ons die kern. Dit is soos iemand wat weier om groente te eet omdat die heidene van ouds dit dalk aan hul afgode geoffer het. So ’n persoon dink hy is heilig omdat sy bord "skoon" is, terwyl sy hart vol oordeel en bitterheid teenoor sy naaste is.

Baie Christene glo hulle is "vry van paganisme" omdat hulle nie Halloween vier nie, maar intussen aanbid hulle hul eie ego of rykdom—wat in wese die grootste vorm van paganisme is. Wanneer die uiterlike reël belangriker word as die innerlike toestand, word die Christen lamgelê. Hy verloor sy kompas.

Die pynlike gevolg hiervan is die verlies van ons getuienis. Die Christen verloor sy "sout". Hy lyk, praat en baklei presies soos die wêreld, maar hy doen dit in die Naam van God. Dit maak die Christendom irrelevant vir ’n wêreld wat soek na waarheid.

Trojaanse perd

- **Die Uiterlike:** Dit lyk soos ’n geskenk, iets indrukwekkends en "geestelik" (die groot houtperd).
- **Die Verraad:** Die gevaar is aan die **binnekant** versteek. Sodra die perd binne die mure van die stad (die kerk) ingelaat word, kom die vyand uit en vernietig die stad van binne af.

Paganisme in die Kerk. Deel I

Stof tot nadenke

Wanneer tradisie en waarheid bots, staan die mens voor 'n keuse. Hierdie dokument is nie bedoel om nuwe wette voor te skryf of om die vrolikheid van die seisoen te vervloek nie. Dit is 'n uitnodiging om agter die gordyn van die bekende te kyk.

Ons leef in 'n era waar die heilige dikwels verpak word in die gewaad van vermaak. Deur die geskiedenis van ons Kersfees-simbole na te speur—van die antieke heidense rituele van die Noorde tot die moderne kommersiële masjien van vandag—ontdek ons 'n patroon. Dit is 'n patroon van vermenging: 'n bietjie van die wêreld, 'n bietjie van die geskiedenis, en 'n bietjie van die Skrif.

"In ons ywer om die 'paganisme' uit te roei, raak ons soms verstrik in die uiterlike en mis ons die kern. Dit is soos iemand wat weier om groente te eet omdat die heidene van ouds dit aan hul afgode geoffer het. Hy dink hy is heilig omdat sy bord 'skoon' is, terwyl sy hart vol oordeel en bitterheid teenoor sy naaste is. Ons veg teen die simbole van die wêreld, maar ons verwelkom die gees van die wêreld—gierigheid, mag en selfverheerliking—op ons kansels."

Die vraag wat ons onsself moet afvra, is:

- Kan die ware Christus geëer word deur simbole wat oorspronklik geskep is om ander gode te paai?
- Het ons toegelaat dat 'n "verpotte mannetjie" die plek inneem van die almagtige, heilige God?
- Is ons besig met aanbidding, of bloot met 'n kulturele ritueel?

Jesus het die tempel gereinig nie omdat Hy teen mense was nie, maar omdat Hy die suiwerheid van Sy Vader se huis wou herstel. Mag hierdie feite dien as "stof tot nadenke" oor hoe ons ons eie geestelike tempels skoonhou in 'n wêreld wat die Lig probeer verdof met kunsmatige skittering.

"Ondersoek alles; behou die goeie." (1 Tessalonisense 5:21)

Hoekom hierdie benadering:

- **Dit vra vrae:** In plaas van stellings te maak, laat vrae die leser self dink. Dit is hoe Jesus dikwels geleer het.
- **Dit gee erkenning aan geskiedenis:** Dit plaas die klem op feite (Odin, die Joelfees, die kommersialisering) wat nie betwis kan word nie.
- **Dit plaas die verantwoordelikheid by die leser:** Jy is bloot die een wat die inligting verskaf; die besluit oor wat om daarmee te doen, lê tussen die leser en God.

Wanneer ’n mens die lys bestudeer, besef jy hoe "deurdrenk" die wêreldstelsel is van hierdie oorspronge. Dit ondersteun jou punt dat die **"wêreldheerser"** (die gees van hierdie wêreld) baie subtiel te werk gaan. Hy verander nie noodwendig die name van alles nie, maar hy sorg

dat mense rituele uitvoer sonder om te besef wie of wat die oorspronklike "gees" daaragter was.

Ons sal spesifiek let op die volgende **"Stof tot nadenke"**-kriteria:

- **Feitlike korrektheid:** Verseker dat die geskiedenis van die paganistiese wortels (soos Odin, die Joelfees en die evolusie van Father Christmas) akkuraat weergegee word.
- **Toon en balans:** Dat die dokument uitdaag sonder om te dwing, sodat dit werklik die leser se eie gewete aanspreek.
- **Linguistiese akkuraatheid:** Dat die ontleding van terme soos "Kers" en "Kersvader" die gewig dra wat jy in ons gesprek geïdentifiseer het.
- **Skriftuurlike belyning:** Dat die vergelykings met byvoorbeeld die Tempel-reiniging of Nebukadnesar se beeld die geestelike kern raak.

Belangrike waarskuwing

Nie elke tradisie of simbool is outomaties paganisties nie. Die **toets** is altyd:

- Is Christus sentraal?
- Is Skrif die finale gesag?
- Lei dit tot bekering en heiligheid?

"As die profete nie eers kan saamstem oor wat God sê nie, hoe kan ek enigiets glo wat uit daardie godsdiens kom?"

1: Wat is Paganisme?

Paganisme is ’n versamelnaam vir ’n wye groep antieke, meestal voor-Christelike godsdienste en natuurgebaseerde gelowe. Hierdie oortuigings het in Europa, die Midde-Ooste en ander wêrelddele floreer lank vóór die verspreiding van die Christendom en Islam.

Die term vind sy oorsprong in die Latynse woord *paganus*, wat letterlik “plattelander” of “iemand van die land” beteken. In die vroeë eeue van die Christendom het die geloof vinnig in die stede versprei. Die mense op die platteland was die laastes wat aan hul ou gode vasgehou het, en so het die woord *paganus* ’n benaming geword vir enigiemand wat nie die Christelike geloof bely het nie.

1.1 Historiese Paganisme in die Kerk

Baie gebruike wat vandag as "Christelik" beskou word, het hul oorsprong in die vroeë eeue toe die kerk met Romeinse en Germaanse kulture vermeng het. Kritici en teoloë wys dikwels op die volgende integrasies:

- **Feesdae:** Die tydsberekening van Kersfees is histories gekoppel aan die Romeinse *Saturnalia* en die wintersonstilstand. Paasfees het op sy beurt sekere elemente van die vrugbaarheidsfeeste vir die godin *Eostre* aangeneem, waarvan die paashaas en eiers vandag nog oorblyfsels is.
- **Rituele:** Die gebruik van kerse, wierook en sekere liturgiese klere vertoon ooreenkomste met antieke priesterlike gebruike in die Romeinse staatsgodsdiens.

- **Heiligeverering:** Sommige historici argumenteer dat die verering van heiliges in die vroeë kerk ’n sielkundige leemte gevul het wat gelaat is deur die verwydering van plaaslike gode (politeïsme).

1.2 Moderne Neo-Paganisme en die Kerk

In die 21ste eeu is daar ’n merkbare neiging weg van tradisionele denominasies na natuurgodsdienste (soos Wicca en Druïdisme) of ’n vae "spiritualiteit sonder godsdiens". Die impak hiervan op die moderne kerk is tweeledig:

- **Sinkretisme (Vermenging):** Gelowiges meng toenemend Christelike leerstellings met heidense elemente soos astrologie, die gebruik van kristalle, of ’n fokus op "energie" en die natuur as goddelik (panteïsme).
- **Ekoteologie:** Hoewel die sorg vir die skepping Bybels is, ontstaan daar soms ’n beweging binne kerke waar die natuur self "aanbid" word in plaas van die Skepper.

1.3 Die Teologiese Debat

Die reaksie binne die moderne kerk op hierdie wortels wissel tussen drie hoofstrome:

1. **Die Puriste:** Groepe wat argumenteer dat die kerk homself moet "reinig" van alle heidense oorblyfsels. Vir hulle is die viering van Kersfees of Paasfees onaanvaarbaar weens die oorsprong daarvan.
2. **Die Kontekstualiseerders:** Hulle glo dat die kerk hierdie simbole suksesvol "gekersten" het. Vir hulle is die huidige betekenis—om die Lig van Christus te vier—belangriker as die historiese oorsprong.
3. **Welvaartsevangelie as "Moderne Paganisme":** ’n Groeiende groep teoloë redeneer dat die moderne welvaartsevangelie eintlik ’n vorm van paganisme is. Dit probeer God manipuleer deur offers en "saaiery" om rykdom te verkry—presies hoe antieke mense offers aan afgode gebring het in ruil vir ’n goeie oes.

1.4 Kernkenmerke van Paganisme

Om die verskil tussen die Christelike geloof en paganisme te verstaan, moet ons na die fondasies kyk:

A. Natuurgesentreerde aanbidding

Paganisme beskou die skepping nie as die werk van ’n eksterne God nie, maar as heilig in homself. Die fokus val op die son, maan, seisoene, berge en riviere.

B. Politeïsme (Meergodery)

In teenstelling met die Monoteïsme (een God) van die Bybel, ken paganisme rolle toe aan verskeie gode (bv. vrugbaarheid, oorlog, weer).

- *Voorbeelde:* Zeus (Grieks), Jupiter (Romeins), Odin (Noors).

C. Sikliese Tyd

Paganisme sien tyd as ’n sirkel: geboorte, dood en wedergeboorte herhaal hulleself soos die seisoene. Die Bybel leer egter ’n lineêre tydlyn: ’n begin (Skepping), ’n middelpunt (Christus), en ’n finale voleinding (Oordeel).

D. Geen Gesaghebbende Teks

Paganisme het nie ’n Bybel nie. Tradisies is mondelings oorgedra en verskil van stam tot stam, wat ruimte laat vir subjektiewe ervaring bo geopenbaarde Waarheid.

Kenmerk	Tradisionele Christenskap	Moderne Paganisme
Gesag	Die Bybel / Goddelike openbaring	Persoonlike ervaring / Die natuur
Godsbegrip	Transendente, persoonlike Skepper	Godheid is binne die natuur (Panteïsme)
Fokus	Verlossing van sonde deur genade	Harmonie met die aarde en selfbemagtiging

1.5 Die Bybelse Perspektief

Vanuit ’n Bybelse oogpunt word paganisme deurgaans geassosieer met afgodery.

- **Eksodus 20:3–5** verbied die aanbidding van enige beeld of ander god.
- **Romeine 1:25** som die kern van die probleem op: *"Hulle het die waarheid van God verruil vir die leuen en die skepsel vereer en gedien bo die Skepper..."*

Vroeë Christene het hulle dikwels doelbewus gedistansieer van paganistiese praktyke, selfs ten koste van hul lewens. Vandag word die Christen weer uitgedaag: Is ons besig om die Skepper te aanbid, of het ons onbewustelik teruggeval in die antieke groewe van natuuraanbidding en selfverheerliking?

1.6. Vlug weg van 'n verdraaide beeld van God.

"Indien die Christene die beeld van hulle God beter vertoon het, sou dit moontlik nie vir hierdie mense nodig gewees het om dié God saam met die Christendom te verwerp nie. Dit het die oorsprong gegee van baie gelowe en kerke in die weste en Paganisme word sterker."

A. Die Naam van God word gelaster

Die Bybel sê reguit dat wanneer gelowiges (en veral leiers) sleg leef, dit die wêreld 'n rede gee om God te haat.

- **Romeine 2:24:** *"Want, soos daar geskrywe staan: 'Die Naam van God word deur julle toedoen onder die heidene gelaster.'"*
- Hierdie vers is amper 'n direkte spieëlbeeld van jou aanhaling. As die "beeld" van God wat ons vertoon, verdraai is deur egskeiding, magsmisbruik en skynheiligheid, dink die wêreld dat die God wat ons aanbid ook so is.

B. Die Struikelblok (Skandaal)

Jesus het baie ernstig gewaarsku teen mense wat veroorsaak dat ander die geloof verloor.

- **Matteus 18:6-7:** Hy sê dat dit beter is dat 'n meulsteen om iemand se nek gehang word en hy in die see verdrink, as dat hy een van die "kleintjies" (die wat glo) laat struikel.
- Wanneer 'n "Super Pastoor" in sonde val of sy eie reëls maak, skep hy 'n reuse struikelblok wat mense uit die koninkryk uitstoot.

C. Die Krag van Getuienis

Die Bybel leer dat mense God "sien" deur die liefde en integriteit van gelowiges.

- **Johannes 13:35:** *"Hieraan sal almal weet dat julle my dissipels is: as julle mekaar liefhet."*
- As die wêreld nie liefde, waarheid of gehoorsaamheid in die kerk sien nie, soek hulle dit elders—en dit is waar die **Moderne Paganisme** inkom. Paganisme bied dikwels 'n "konneksie met die natuur" of "eerlikheid oor menslike behoeftes" wat mense nie meer in 'n skynheilige kerk vind nie.

D. Die Oordeel oor "Slegte Herders"

In die Ou Testament (Esegiël 34) vaar God uit teen die herders van Israel wat hulleself vet voer en die skape laat verstrooi.

- Omdat die herders nie na die skape gekyk het nie, het die skape "prooi geword vir al die wilde diere" (wat ons vandag as heidense ideologieë of valse gelowe kan sien).

---

2. Pagan en ander Simbole, Rituele en Gebruike en Gewoontes in die 21ste Eeu

Baie van die tradisies wat ons vandag as "Christelik" of bloot "Westers" beskou, is honderde jare gelede aangepas uit antieke Germaanse, Keltiese, Romeinse en Noorse gebruike.

Die vroeë Kerk het dikwels die strategie van **inkulturasie** gebruik: in plaas daarvan om bestaande feeste te verbied, het hulle dit herdoop met Christelike betekenis om die oorgang na die nuwe geloof makliker te maak.

Dit wys hoe kultureel aanpasbaar die mensdom is. In plaas daarvan dat tradisies heeltemal verdwyn, "verander" hulle gewoonlik net van gedaante om by 'n nuwe wêreldbeskouing te pas.

Hier is ’n lys van die grootste feeste met heidense (pagan) wortels:

2.1. Kersfees (Yule & Saturnalia)

Alhoewel Kersfees die geboorte van Jesus vier, kom die meeste van die gebruike uit wintersonstilstand-feeste.

- **Die Datum:** Die Bybel noem nie 'n datum nie. 25 Desember is gekies om saam te val met die Romeinse *Saturnalia* en die fees van *Sol Invictus* (die Onoorwonne Son).
- **Die Kersboom:** Dit kom van die Germaanse en Skandinawiese gebruike om immergroen plante in die huis te bring om lewe te simboliseer te midde van die winter.
- **Mistletoe (Mistel):** Dit was heilig vir die Keltiese Druïdes en is geglo om vrugbaarheid en genesing te bring.

2.1.1. Die Kersboom

Die **Kersboom** is een van die mees bekende simbole van Kersfees, maar dit het oorspronklik nie ’n Christelike oorsprong gehad nie.

A. Historiese en paganistiese betekenis:

- **Oorsprong:** Die gebruik van immergroen bome in die huis kom van **Germaanse en Skandinawiese tradisies**. Hierdie bome bly groen selfs in die winter, wat simboliseer dat lewe en krag voortduur selfs tydens die donkerste dae.
- **Simboliek:**
  - **Beskermer teen bose geeste:** Takke is oor deure en vensters gehang om bose geeste, spoke en siektes weg te hou.
  - **Son-god:** Die boom het dikwels die son verteenwoordig wat na die winter terugkeer.
- **Versierings:** Die Germane het voedsel, kerse en klein beeldjies aan die boom gehang as offers aan gode, soos Odin, om seën, oorvloed en beskerming te vra.

B. Integrasie in Christelike tradisie:

- Die vroeë kerk het die gebruik nie verbied nie, maar die betekenis verander: die boom het simbolies geword van **die lewe wat Christus bring**.
- Vandag is dit ’n sentrale deel van Kersfeesvieringe, maar die oorspronklike heidense simboliek van beskerming, seën en son-aanbidding lê steeds in die agtergrond van die tradisie.

C. Bybelse perspektief*:*

- Alhoewel dekorasie en viering toelaatbaar is, waarsku die Bybel teen **aanbidding van simboliese voorwerpe of rituele** in plaas van God:
  - “Jy mag geen ander gode voor My aangesig hê nie.” (Eksodus 20:3)
  - “Moenie die gebruike van die nasies volg nie, want dit is tevergeefs.” (Jeremia 10:2)

2.1.2. Maretak (Mistletoe) en die Kus

Die **maretak** (Engels: *mistletoe*) is ’n plant wat dikwels halfparasities op bome groei en nie volle wortels in die grond het nie. Dit is altyd groen, selfs in die winter, en dra klein wit bessies. Dit het al lank ’n simboliese betekenis gehad in verskeie kulture.

A. Historiese en paganistiese betekenis:

- In **Keltiese en Noorse tradisies** het maretak gesimboliseer:
  - **Vrugbaarheid:** Omdat dit sonder grond kan groei, het mense geglo dit het bonatuurlike magte.
  - **Vrede:** Vyande wat onder die maretak ontmoet is, moes hulle wapens neerlê.
  - **Genesing en beskerming:** Dit is beskou as ’n plant met krag om siektes en bose geeste te keer.

B. In moderne Christelike tradisie:

- Vandag word dit meestal geassosieer met **romantiese gebruike**, soos die tradisie om onder die maretak te soen.
- Die oorspronklike bonatuurlike of godsdienstige betekenis is grotendeels verdwyn, alhoewel die simboliek van lewe en beskerming steeds subtiel in die tradisie voortleef.

C. Bybelse perspektief:

Die krag van God, nie van plante nie, beskerm en seën Sy mense:

- “Ek is die Here, julle God; daar is geen ander nie.” (Eksodus 20:3)
- “U sal nie bang wees vir die terreur van die nag, of vir die pyle wat by dag vlieg nie.” (Psalm 91:5)

D. Paganistiese rede:

Omdat die plant sonder wortels aan 'n boom groei, is geglo dit het bonatuurlike magte. Dit is beskou as 'n simbool van vrugbaarheid en vrede. As vyande mekaar in die woud onder maretak raakgeloop het, moes hulle hul wapens neerlê en vir 'n dag 'n skietstilstand handhaaf. Dit het later die "kus onder die maretak" geword.

2.1.3. Die Kersblok (Yule Log)

Baie mense ken die "Yule Log" vandag as 'n sjokoladekoek, maar oorspronklik was dit 'n massiewe boomstomp.

Die **Kersblok**, of **Yule Log**, het sy oorsprong in **heidense wintersonstilstand-tradisies** en is eers later in die Christelike Kersfeesvieringe geïntegreer.

A. Oorspronklike betekenis en gebruik:

- **Antieke Europese gebruike:** In Keltiese en Noord-Europese kultuur is ’n massiewe boomstomp tydens die wintersonstilstand aangesteek om die terugkeer van die son te vier.
- **Simboliek:** Die vuur van die stomp het gesimboliseer dat die son weer sterker gaan skyn na die donkerste tyd van die jaar.
- **Praktiese gebruik:** Die as van die stomp is bewaar om die huis te beskerm teen weerlig, bose geeste en ander ongelukke.
- **Duur van die ritueel:** Oorspronklik moes die stomp vir verskeie dae aanhoudend brand—soms tot 12 dae—om die seisoensiklus te eer.

B. Integrasie in Christelike tradisie:

- Die vroeë kerk het die gebruik nie verbied nie, maar geherinterpreteer: die Kersblok het simbolies geword van die lig van Christus wat in die wêreld kom.
- Vandag sien ons dit dikwels as ’n versierde houtstomp of as ’n sjokoladekoek, maar die heidense simboliek van die seisoenale siklus van donker na lig is steeds in die tradisie teenwoordig.

C. Bybelse perspektief:

- Enige vorm van beskerming of seën wat aan goedere of rituele gekoppel word, in plaas van aan God, word deur die Bybel as misplaas beskou:
  - “Jy mag geen ander gode voor My aangesig hê nie.” (Eksodus 20:3)
  - “Vertrou op die Here met jou hele hart en steun nie op jou eie insig nie.” (Spreuke 3:5)

2.1.4. Carols (Kersliedere)

Carols of **Kersliedere** is liedere wat tradisioneel rondom die Kersfees gesing word, maar hulle het oorspronklik ’n baie ouer, heidense oorsprong.

A. Oorspronklike betekenis:

- Die woord **“carol”** kom van die Griekse *choros*, wat “dans in ’n sirkel” beteken.
- In antieke tye is hierdie liedere **vrolik en ritmies** gesing tydens seisoensvieringe, dikwels rondom heilige plekke of monumente soos Stonehenge.
- Die sang en dans het dikwels die doel gehad om die **seisoenale siklusse te eer**, die oorvloed van die natuur te vier, of bose geeste weg te jaag.

B. Integrasie in Christelike tradisie:

- Die Christelike kerk het hierdie liedere nie verbied nie, maar hulle betekenis verander: hulle sing nou oor **die geboorte van Jesus**.
- Die oorspronklike sirkel-dans en heidense simboliek is verdwyn, maar die vrolike en gemeenskapsgerigte aard van die lied bly voortleef.

C. Bybelse perspektief:

- Alhoewel viering en lofprysing aan God geskik is, waarsku die Bybel teen **aanbidding van rituele of tradisies sonder Skrifgrondslag**:
  - "Hierdie volk vereer My met hulle lippe, maar hulle hart is ver van My af." (Matteus 15:8)
  - "Moenie die gebruike van die nasies volg nie, want dit is tevergeefs." (Jeremia 10:2)

2.1.5. Die 12 Dae van Kersfees

Die **12 Dae van Kersfees** is 'n tradisie wat die tydperk tussen **Kersdag (25 Desember)** en **Epifanie (6 Januarie)** aandui, maar dit het oorspronklik **heidense wortels**.

A. Oorsprong en betekenis:

- **Heidense wortels:** In antieke Germaanse en Keltiese tradisies het mense geglo dat die **son vir 12 dae stilstaan** tydens die middel van die winter (wintersonstilstand). Hierdie 12 dae was 'n tyd van groot feesviering en rituele om die terugkeer van die son te vier.
- **Viering:** Geen werk moes gedoen word nie, en daar is groot gemeenskapsvieringe met kos, musiek en offerande aan die gode. Die fokus was op die **oorvloed en beskerming vir die komende jaar**.
- Hierdie 12 dae was 'n tyd van groot feesviering, waar geen werk gedoen mag word nie.

B. Integrasie in Christelike tradisie:

- Die vroeë kerk het die tydperk geherinterpreteer: die 12 dae verbind **Kersfees met Epifanie**, die viering van die **besoek van die Wyse Manne aan Jesus**.
- Alhoewel die betekenis verander is, bly die praktyk van 'n **12-dae-periode van feesviering** voortleef.

C. Bybelse perspektief:

- Die Bybel gee nie 'n spesifieke riglyn vir die aantal dae van Kersfees nie. Daarom waarsku die Skrif teen **tradisies wat menslike rituele bo die Woord van God plaas**:

- "Hierdie volk vereer My met hulle lippe, maar hulle hart is ver van My af." (Matteus 15:8)
- "Moenie die gebruike van die nasies volg nie, want dit is tevergeefs." (Jeremia 10:2)

2.1.6. Die Kerskrans (Wreath)

Die **Kerskrans** of **Wreath** is 'n tradisionele dekorasie wat dikwels op deure of mure tydens Kersfees gehang word. Alhoewel dit vandag as 'n Christelike simbool beskou word, het dit **heidense oorsprong**.

A. Oorsprong en betekenis:

- **Heidense wortels:** Die ronde vorm van die krans verteenwoordig die **sonwiel** en die **ewige siklus van geboorte, dood en hergeboorte**. Dit was veral belangrik tydens die wintersonstilstand, toe die terugkeer van die son gevier is.
- **Simboliek:**
  - Die sirkel het die jaarlikse siklus van die seisoene en die voortdurende lewe simboliseer.
  - Krone of dekoratiewe elemente op die krans is soms gebruik om die terugkeer van die son en die seën van die gode "op te roep".

B. Integrasie in Christelike tradisie:

- Die vroeë kerk het die gebruik nie verbied nie, maar die betekenis verander: die krans het Christelik geword en simboliseer **eeuvolle lewe en die ewige lewe in Christus**.
- Vandag word dit gesien as 'n dekorasie wat Kersfees vier en die koms van Christus aandui.

C. Bybelse perspektief:

- Die Bybel waarsku teen die gebruik van simbole of rituele wat nie God se Woord as grondslag het nie:
  - "Moenie die gebruike van die nasies volg nie, want dit is tevergeefs." (Jeremia 10:2)
  - "Jy mag geen ander gode voor My aangesig hê nie." (Eksodus 20:3)

2.1.7. Kerskoek (Vrugtekoek - Mince Pie)

Die **Kerskoek**, ook bekend as **Mince Pie** of **Vrugtekoek**, is 'n tradisionele lekkerny wat tydens Kersfees geniet word. Alhoewel dit vandag as 'n Christelike gebruik gesien word, het dit **heidense oorsprong**. Daardie ryk koeke vol droëvrugte en speserye was oorspronklik meer as net bederfies.

A. Oorsprong en betekenis:

- **Paganistiese wortels:**
  - In antieke tye is vrugte en sade gesien as simbole van die **oes en oorvloed**.
  - Koeke met droë vrugte en speserye is gebak om die **gees van die oes** te vier en om die komende jaar se oorvloed te verseker.
- **Simboliek van speserye:** Kaneel, gemmer en naeltjies was skaars en duur en is simbolies gebruik om die **koue van die winter te oorwin** en warmte te bring.
- **Mince Pie-vorm:** Oorspronklik was mince pies ovaalvormig, wat soos ’n **krip of ’n doodskis** gelyk het, ’n mengsel van viering van lewe en die einde van die jaar.

B. Integrasie in Christelike tradisie:

- Die kerk het die gebruik nie verbied nie, maar die betekenis verander: die koek is nou ’n **simboliese feeskoek vir Kersfees**, soms met ’n fokus op die krip van Jesus se geboorte.
- Baie van die **rituele of magiese betekenisse** van die ou paganistiese koeke is egter stilweg behou.

C. Bybelse perspektief:

- Die Bybel waarsku teen die gebruik van rituele of simbole wat **buite God se Woord** betekenis dra:
  - “Hierdie volk vereer My met hulle lippe, maar hulle hart is ver van My af.” (Matteus 15:8)
  - “Moenie die gebruike van die nasies volg nie, want dit is tevergeefs.” (Jeremia 10:2)

D. Die tradisie van ryk vrugtekoeke

Die tradisie van ryk vrugtekoeke tydens die winterfees het 'n praktiese en simboliese oorsprong:

- **Romeinse Satura:** Die Romeine het 'n mengsel van gars, granaatpitte, dennebolle en rosyne gemaak wat met suurwyn gebind is. Dit was 'n manier om kos te preserveer vir die winter.
- **Simboliek van Oorvloed:** In die Middeleeue het die kerk hierdie ryk koeke aangeneem. Die gebruik van duur speserye uit die Ooste en gedroogde vrugte was 'n simbool van die geskenke van die Wyse Manne.
- **Solstice-tradisie:** In paganistiese winterfeeste is ryk kosse geëet om die son te "omkoop" om terug te keer en om te wys dat daar genoeg voorraad is om die winter te oorleef.

2.1.8. Die Kersvark (Ham)

In Suid-Afrika en baie ander lande is 'n groot boud ham of 'n varkbraai die middelpunt van die tafel.

Die **Kersvark** (Kersham of varkbraai) is ’n tradisie wat vandag in baie lande’n sentrale plek op die Kersfeestafel inneem. Alhoewel dit dikwels as bloot ’n kulinêre gebruik beskou word, het dit **duidelike heidense (paganistiese) wortels**, veral in **Noorse en Germaanse** kultuur.

Oorsprong en betekenis

Die Noorse Joelfees (Yule)

In die antieke Skandinawiese wêreld was die **vark ’n heilige dier** wat verbind is aan die god **Freyr**, die god van:

- vrugbaarheid
- voorspoed
- die son en goeie oeste

Tydens **Yule** (die wintersonstilstand) is ’n **vark geoffer** om Freyr se seën vir die nuwe jaar af te smeek.

B. Die Sónargöltr (Son-vark)

Die offerdier was bekend as die **Sónargöltr**:

- Mense het hul **hande op die vark se borste** geplaas
- Hulle het **ede en beloftes** vir die nuwe jaar afgelê
- Dit is die historiese oorsprong van **Nuwejaarsvoornemens**

Daarna is die vark geslag en **gesamentlik geëet** as ’n heilige maaltyd om:

- die son se terugkeer te verseker
- vrugbaarheid en voorspoed te verkry

C. Oorgang na Christelike gebruik

Met die kerstening van Europa:

- Die **rituele betekenis** is nie heeltemal verwyder nie
- Die vark het bloot ’n **feesmaal** geword
- Die **simboliese oorsprong** is meestal vergeet

So het die **Kersvark** deel geword van ’n “Christelike” fees, alhoewel die gebruik self **nie Bybels voorgeskryf** word nie.

D. Bybelse perspektief

Die Bybel waarsku herhaaldelik teen die vermenging van God se aanbidding met heidense gebruike:

"Hulle het die HERE gedien en terselfdertyd hulle gode vereer." *(2 Konings 17:33)*

"Moenie die gebruike van die nasies leer nie." *(Jeremia 10:2)*

"Wat het die lig met die duisternis gemeen?" *(2 Korintiërs 6:14)*

E. Teologiese betekenis vandag

Die kernvraag is nie of iemand **varkvleis eet** nie (Romeine 14), maar:

- **waar kom die tradisie vandaan?**
- **watter betekenis dra dit?**
- **word dit bloot kultuur, of dra dit steeds simboliese erfenis?**

Die Kersvark is 'n duidelike voorbeeld van hoe: heidense offers → kulturele ritueel → "onskuldige tradisie" geword het

---

2.1.9. Die "Wasail" of Kerspons (Trifle en Drankies)

Die **"Wassail"** (ook gespel *Wasail*) is 'n **baie ou Germaans-Angelsaksiese winterritueel** wat later deel geword het van Kersfees-gebruike in Engeland en Noord-Europa. Dit het **niks oorspronklik met Christendom te doen gehad nie**, maar was 'n **heidense vrugbaarheids- en beskermingsritueel**.

A. Betekenis van die woord

Die woord **Wassail** wys dat dit 'n **drink- en feesritueel** was en kom van die Oud-Engelse groet:

- **"Wæs hæil"**: **"Wees gesond"**, **"Mag dit goed gaan met jou"**
- **"Drinc hæil"** – *"Drink en wees gesond"*

B. Oorspronklike paganistiese doel

1. Vrugbaarheid van bome en oeste

Wassail was veral verbind aan **appelboorde**:

- Mense het van **boom tot boom** gegaan
- 'n Warm drank (wyn, bier of sider) is:
  - op die wortels gegooi
  - teen die stam gespat
- Stukkies brood of koek is aan takke gehang

Die doel was om:

- bose geeste te **verdryf**

- die bome “wakker te maak”
- ’n **goeie oes** in die lente te verseker

2. Die drank self

Die **Wassail-drank** was ’n **rituele drank**, nie net vermaak nie:

- warm bier of sider
- gemeng met speserye
- soms met eier, heuning of room

3. Sang en lawaai

Mense het **gesing**, geskree, soms op potte geslaan met die bedoel om bose geeste weg te jaag, die natuurkragte te beïnvloed. Hieruit het **carolling** (van huis tot huis sing) ontwikkel.

C. Oorgang na Kersfees

Toe die kerk Europa gekersten het is **magiese betekenis** vervaag, maar die **vorm het gebly**.

- Die **ritueel is nie afgeskaf nie**
- Dit is **herverpak** as:
    - Kersliedere sing
    - warm Kersdrankies
    - huis-tot-huis besoeke

D. Moderne vorme vandag

Wassail leef vandag **onbewus van die oorsprong**, voort as:

- Kerspons
- warm wyn (glühwein)
- eierpunch
- trifle en soortgelyke nageregte
- Kersliedere sing van deur tot deur

E. Bybelse perspektief

Die Bybel verbind **drank- en vrugbaarheidsrituele** duidelik aan afgodery:

- “Hulle het gedrink en opgestaan om te speel.” *(Eksodus 32:6)*
- “My volk vra raad by sy hout…” *(Hosea 4:12)*
- “Leer nie die gebruike van die nasies nie.” *(Jeremia 10:2)*

2.1.10. Kersvader (Sinterklaas / Father Christmas)

Sy figuur is 'n mengsel van die historiese Sint Nikolaas en die Noorse god **Odin**. Odin het tydens die winter op sy agtbenige perd (Sleipnir) deur die lug gery en geskenke gegee aan diegene wat goed was.

- Odin het gedurende die tyd van *Yule* (wintersonstilstand) op sy agtpotige perd, Sleipnir, deur die lug gery.
- Kinders sou hul stewels met strooi en wortels vul vir die perd, en Odin sou in ruil daarvoor geskenke of lekkernye los.
- Die kerk het hierdie "Wilde Jag" van Odin later verander na die storie van Sint Nikolaas om die heidense bevolking te kersten, maar die bonatuurlike (paganistiese) elemente het gebly.

2.1.11. Die konsep van "Lent" (Lydenstyd)

Die **konsep van "Lent" (Lydenstyd)** verwys na 'n **40-dae voorbereidingsperiode voor Paasfees**, maar dit is belangrik om te verstaan dat **die vorm, kalender en praktyke daarvan nie direk uit 'n Bybelse opdrag kom nie**, maar hoofsaaklik uit **kerklike tradisie en vroeë kulturele invloede**.

A. Betekenis van die woord "Lent"

- Die woord **Lent** kom van die **Ou-Engelse woord *lencten***, wat eenvoudig beteken: **"lente"**. Die seisoen wanneer dae langer word
- Let wel: Dit verwys **nie oorspronklik na vas, berou of Jesus se lyding nie**, maar na 'n **natuurseisoen**.

B. Hoe Lent ontstaan het

1. Nie 'n Bybelse instelling nie. Daar is:

- **geen gebod of opdrag van Jesus**
- **geen apostoliese opdrag**
- **geen voorbeeld in Handelinge** van 'n jaarlikse 40-dae vas voor Paasfees nie.

Jesus het **40 dae gevas** (Mattheus 4:2), maar:

- Hy het **nie 'n herhalende ritueel ingestel nie**
- Hy het niemand beveel om dit jaarliks na te doen nie

2. Kerklike ontwikkeling (3de–4de eeu). Dit wys dit is **'n mensgemaakte liturgiese kalender**, nie 'n Bybelse een nie. Lent het eers:

- **stadig ontwikkel**
- en eers later **vasgestel** geraak. Dit was aanvanklik:
    - 1–2 dae van vas
    - later ’n week
    - uiteindelik **40 dae** (met uitsondering van Sondae)

C. Heidense ooreenkomste

Hierdie rituele het bestaan **lank voor Christendom**.

1. Lente-reinigingsrituele in baie antieke kulture het:

- vas
- sekere kosse vermy
- seksuele onthouding beoefen

Dit het alles gegaan om:

- die liggaam te “reinig”
- die grond voor te berei vir plantseisoen
- vrugbaarheid te verhoog

2. Verbintenis met vrugbaarheidsgodinne. Die tydsberekening het kultureel “sin gemaak”, maar **teologies is dit problematies.** Lent val saam met:

- feeste vir **Eostre / Ishtar / Astarte**
- simbole van nuwe lewe, eiers, hase, lig

D. Praktiese gebruike van Lent

Tydens Lent:

- mense **gee iets op** (vleis, suiker, plesier)
- as ’n vorm van **selfkastyding**
- of **geestelike reiniging**

Dit kan maklik verander in **werksgeregtigheid** of **rituele vroomheid**

E. Bybelse waarskuwings

Teen mensgemaakte vas en rituele

- “Waarom laat julle julle aan voorskrifte onderwerp …wat wel ’n skyn van wysheid het, maar geen waarde het nie?”*(Kolossense 2:20–23)*
- “Wanneer julle vas, moet dit nie wees soos die skynheiliges nie.” *(Mattheus 6:16)*

Ware berou is nie seisoenaal nie

- "Skeur julle harte en nie julle klere nie." *(Joël 2:13)*
- "God soek dié wat Hom in gees en waarheid aanbid." *(Johannes 4:24)*

2.1.12. Die term "Hell" (Noorse godin **Hel)**

Die term **"Hell"** het 'n **taalkundige en kulturele geskiedenis** wat dikwels **verwar word met die Bybelse konsep van oordeel**, maar dit is belangrik om te sien dat **die woord self nie oorspronklik Bybels is nie**.

A. Oorsprong van die woord "Hell"

1. Die Noorse godin Hel

In **Noorse (Germaanse) mitologie** was **Hel**:

- die **godin van die doderyk**
- 'n figuur wat regeer het oor **Helheim**, die plek waar:
  - mense wat **nie heldhaftig gesterf het nie**
  - of nie na **Valhalla** gegaan het nie beland het
  - Die naam **Hel** beteken letterlik:
    - *"om te bedek"*
    - *"verborge"*

Helheim was:

- nie noodwendig 'n plek van straf nie
- maar 'n **koue, skaduryke ryk van die dooies**
- 'n plek van skeiding en passiwiteit

2. Hoe "Hell" die Bybel binnegekom het

Toe Germaanse tale (Ou-Engels, Oud-Noors) die Bybel begin vertaal het:

- het vertalers **hul eie mitologiese woord "Hel/Hell" gebruik**
- om verskillende **Bybelse begrippe** weer te gee

Dit het veroorsaak dat **verskillende Bybelse konsepte onder één woord saamgesmelt is**.

B. Die oorspronklike Bybelse terme

1. Sjeool (Hebreeus)

- Beteken: *graf*, *doderyk*
- 'n Algemene plek van die dooies
- Geen beskrywing van vuur of marteling nie. Prediker 9:10

2. Hades (Grieks)

- Nuwe-Testamentiese ekwivalent van Sjeool
- Tydelike toestand van die dooies. Handelinge 2:27

3. Gehenna

- ’n Regte plek: die **Vallei van Hinnom** buite Jerusalem
- Gebruik as ’n **beeld van finale oordeel**
- Met vuur geassosieer. Mattheus 10:28

4. Die Poel van Vuur

- Finale oordeel
- Nie Hades nie, maar ná die opstanding. Openbaring 20:14–15

C. Die probleem met die woord “Hell”

Wanneer alles as **“hell”** vertaal word:

- raak **Sjeool, Hades, Gehenna en die Poel van Vuur** vermeng
- ontstaan daar:
    - verwarring
    - onbybelse leerstellings
    - emosionele vrees-teologie

Die **Noorse begrip van Hel** het onbewustelik:

- die **beeldspraak**
- en soms selfs die **verbeelding**
  van latere Christelike denke beïnvloed

D. Bybelse waarskuwing teen vermenging.

- “Sien toe dat niemand julle as buit wegvoer deur filosofie en leë misleiding nie, volgens oorlewering van mense.” *(Kolossense 2:8)*
- “Julle verlaat die gebod van God en hou vas aan die oorlewering van mense.” *(Markus 7:8)*

2.1.13. Hot Cross Bun (Die Paganistiese Kruis Nie Christelik nie)

Lank voor die tyd van Christus het verskeie antieke beskawings reeds spesiale koekies of brode met kruise op gebak:

- **Die Vier Seisoene:** Vir die Antieke Grieke en Romeine het die kruis op die brood die vier seisoene of die vier fases van die maan verteenwoordig. Dit was nie 'n simbool van lyding nie, maar van die **"Wiel van die Lewe"** en die natuurlike siklusse.

- **Die Godin Eostre:** Die Saksers (vroeë Germaanse stamme) het hierdie bolletjies gebak ter ere van *Eostre*, die godin van die lig en die lente. Die kruis op die bolletjie het die horings van 'n os verteenwoordig wat simbolies aan haar geoffer is om vrugbaarheid en 'n goeie oes af te smeek.

A. Die Bybel se Waarskuwing (Jeremia)

In die Bybel (Jeremia 7:18) word daar reeds verwys na 'n gebruik wat baie soos hierdie klink, waar die profeet die mense bestraf omdat hulle:

"...koeke bak vir die **Koningin van die Hemel**."

Baie navorsers glo hierdie "koeke" was die voorlopers van die Paasbolletjies wat aan vrugbaarheidsgodinne soos Ishtar of Astarte geoffer is.

B. Hoe die Kerk dit "Gedoop" het

Soos met baie ander gebruike, kon die vroeë kerk nie die mense kry om op te hou om hierdie speserybolletjies in die lente te bak nie.

- In plaas daarvan om dit te verbied, het die kerk die betekenis verander.
- Die kruis verteenwoordig nou die **kruisiging**, en die speserye in die deeg (soos kaneel en naeltjies) simboliseer die speserye wat gebruik is om Jesus se liggaam te balsem.

C. Bygelowe oor Paasbolletjies (Magiese Kragte)

In die Middeleeue het mense geglo dat Paasbolletjies wat op Goeie Vrydag gebak is, **bonatuurlike kragte** gehad het:

- **Dit sou nooit muf nie:** Mense het geglo as jy 'n bolletjie op Goeie Vrydag bak, sal dit die hele jaar vars bly.
- **Beskerming teen Brand:** Bolletjies is dikwels aan die kombuisdak gehang om die huis teen brand en bose geeste te beskerm.
- **Medisyne:** As iemand siek geword het, is 'n stukkie van die ou, harde bolletjie afgerasper en met water gemeng as 'n "wonderkuur."
- **Seelui:** Seemans het die bolletjies saamgeneem op skepe om hulle teen skipbreuk te beskerm.

D. 'n Onwettige Gebak?

Die gebruik was so deurspek met bygeloof dat Koningin Elizabeth I in 1592 'n wet uitgevaardig het wat die verkoop van hierdie bolletjies verbied het, behalwe vir Goeie Vrydag, Kersfees en begrafnisse. Dit was omdat mense die bolletjies as "talismanne" (gelukbringers) begin gebruik het, wat as afgodery beskou is. Mense was egter so lief daarvoor dat hulle dit skelm in hul huise begin bak het—die begin van die "tuisgebakte" tradisie.

2.1.14. "Klappers te skiet" (vuurwerke en klappers)

"Klappers te skiet" (vuurwerke en klappers) het 'n baie lang geskiedenis wat oor verskillende kulture en duisende jare strek. Alhoewel dit vandag hoofsaaklik vir feesviering gebruik word, was die oorspronklike doel daarvan baie meer bygelowig.

Hier is die drie hoofbronne van waar die tradisie vandaan kom:

A. Antieke China (Die Oorsprong)

Die gebruik van klappers het meer as 2 000 jaar gelede in China begin.

- **Natuurlike klappers:** Voor die uitvinding van kruit, het mense vars **bamboesstokke** in vure gegooi. Die lugsakke binne-in die bamboes het as gevolg van die hitte uitgesit en met 'n harde slag oopgebars.
- **Bose Geeste:** Die Chinese het geglo dat die harde **geraas bose geeste (soos die monster *Nian*) sou wegjaag**. Dit is veral tydens die Chinese Nuwejaar gedoen om **geluk vir die komende jaar te verseker**.
- **Kruit:** Rondom 600–900 n.C. het Chinese alchemiste kruit uitgevind en dit in bamboesbuise (en later papierrolle) begin gooi om selfs groter ontploffings te veroorsaak.

B. Guy Fawkes (Die Britse Invloed)

In Suid-Afrika is die tradisie om klappers op die 5de November te skiet, direk afkomstig van die Britse geskiedenis.

- **Die Buskruitverraad (1605):** Guy Fawkes en 'n groep samesweerders het probeer om die Britse Parlementsgebou met buskruit op te blaas. Die plot het misluk en Fawkes is gevang.
- **Viering:** Die Britse regering het die dag as 'n feesdag verklaar om die koning se veiligheid te vier. Vuurwerke en groot vreugdevure is gebruik om die buskruit te simboliseer wat *nie* afgegaan het nie.

C. Diwali (Die Indiese Tradisie)

Die "Fees van Ligte" (Diwali) speel ook 'n groot rol in die gebruik van vuurwerke, veral in lande met groot Indiese gemeenskappe soos Suid-Afrika.

- **Oorwinning oor die duisternis:** Klappers word geskiet om die **oorwinning van die lig oor die duisternis en die goeie oor die bose te vier**. Daar word geglo dat die geraas die gode bewus maak van die vreugde van die mense op aarde.

E. Hoekom skiet ons dit op Oujaarsaand?

Die gebruik op Oujaarsaand is 'n kombinasie van hierdie kulturele invloede. Die idee is steeds gewortel in die antieke konsep van:

1. **Die "ou jaar" uit te dryf:** Die geraas "verjaag" die slegte dinge van die afgelope jaar.
2. **Die "nuwe jaar" te verwelkom:** Dit dien as 'n vreugdevolle aankondiging dat 'n nuwe tydperk begin het.

2.2. Die Gemmerbroodman (Gingerbread Man)

- In antieke kulture, veral binne **Romeinse** en later **Germaanse** kontekste, is voedsel nie slegs vir voeding gebruik nie, maar het dit ook ’n **rituele en simboliese funksie** vervul. Argeologiese en literêre bronne dui daarop dat **koekies en brode in die vorm van mense of diere** soms gebruik is as **simboliese plaasvervangers** binne offerkontekste, veral wanneer werklike diere-offers nie prakties of bekostigbaar was nie. Hierdie praktyk het nie noodwendig bloedoffers vervang in formele tempelrituele nie, maar het eerder gefunksioneer as **huislike of seisoenale simboliese handelinge**, waar die vorm van die gebak die lewe, vrugbaarheid of seën wat van die godheid verwag is, verteenwoordig het. Die eet of aanbieding van sodanige figuurkos het ’n **verteenwoordigende betekenis** gedra—nie omdat die deeg self goddelik was nie, maar omdat dit as ’n teken of simbool binne ’n groter wêreldbeskouing gefunksioneer het waarin die gode deur sigbare handelinge beïnvloed kon word.

A. Kort teologiese refleksie (opsioneel vir jou hoofstuk)

- Hierdie praktyke staan in skerp kontras met die Bybelse openbaring, waar God **geen plaasvervangende simboliese offers** uit menslike vindingrykheid aanvaar nie, maar self die voorsiening maak:
    - “Want dit is onmoontlik dat die bloed van stiere en bokke die sondes kan wegneem.” (Hebreërs 10:4)
- En uiteindelik:
    - “Kyk, die Lam van God wat die sonde van die wêreld wegneem.” (Johannes 1:29)

2.3. Paasfees (Eostre)

In Handelinge 12:4 is dit egter die **enigste keer** wat hulle pasga met ”paasfees / "Easter" vertaal het. In die oorspronklike Griekse teks van Handelinge 12:4 word die woord **pascha** gebruik. En hierdie woord is afgelei van die Hebreeuse **Pesach** (Pasga).In Handelinge het die term “paasfees” die bestaan nie.

Toe die KJV in 1611en ander Bybels vertaal is, was "Easter" reeds die standaard Engelse woord vir die opstandingfees. Die vertalers was sterk beïnvloed deur die biskoplike tradisie van die Kerk van Engeland. Hulle het dikwels terme gebruik wat reeds in die volksmond gevestig was, selfs al was die tegniese akkuraatheid (soos om te onderskei tussen die Joodse Pasga en die Christelike Paasfees) soms vaag.

Selfs die naam "Easter" in Engels (en "Ostern" in Duits) verklap die oorsprong.

- **Eostre:** Dit was die naam van die Germaanse godin van die lente en vrugbaarheid.
- **Hasies en Eiers:** Albei is antieke simbole van vrugbaarheid en nuwe lewe wat lank voor die Christendom gebruik is om die koms van die lente te vier.
- **Lentefeeste:** Die idee van "nuwe lewe" na die winter is universeel in paganistiese kulture.

A. Die Probleem met die Tydsberekening

Soos tereg, verwys die Griekse teks na die tydperk van die **Pasga**.

- In Handelinge 12:3 staan daar: *"Dit was die dae van die ongesuurde brode."*
- Die Joodse Pasga (14 Nisan) het die fees van die ongesuurde brode voorafgegaan of daarmee saamgeval.
- Omdat die teks sê dit was *reeds* die dae van die ongesuurde brode, was die werklike Pasga-maaltyd waarskynlik al verby.

Hoewel die kerk Paasfees vier as die opstanding van Christus, is die naam en die simbole sterk paganisties:

2.3.1. Paaseier

Lank voor die Christendom was die eier 'n kragtige simbool in paganistiese (heidense) kulture regoor die wêreld (soos die Egiptenare, Perse en Romeine).

- **Die "Wêreld-eier":** Baie antieke skeppingsverhale begin met 'n kosmiese eier waaruit die heelal gebore is.
- **Lentefees:** Omdat eiers nuwe lewe bevat, was dit die sentrale simbool van die lentefeeste (soos dié van die Germaanse godin *Eostre*). Dit het die hergeboorte van die natuur na die winter gevier.
- **Christelike aanpassing:** Die vroeë kerk het die eier as 'n metafoor vir die **graf van Jesus** begin gebruik. Die harde dop verteenwoordig die geslote graf, en wanneer die eier gekraak word, simboliseer dit Jesus wat uit die dood opstaan (nuwe lewe wat die dop breek).
- **Die Verf van Eiers:** Die antieke Mesopotamiërs het eiers reeds duisende jare gelede gekleur. Die kerk het later probeer om dit te "kersten" deur te sê die rooi kleur verteenwoordig die bloed van Christus, maar die gebruik self kom uit die afgodery van vrugbaarheidsrituele.

2.3.2. Paashaas

In die oorspronklike Duitse folklore het die *Oschter Haws* geoordeel **of kinders soet of stout was** voordat hy eiers in hul "neste" gelê het.

- **Die Bygeloof:** Hier word God se oordeel vervang met 'n beloningstelsel wat op materiële dinge (lekkergoed of geskenke) gebaseer is.

A. Alwetenheid (Omniscience)

Vir 'n kind is Kersvader (en die Paashaas) alwetend:

- Hulle "weet" wat jy doen as jy alleen is.
- Hulle "sien" jou as jy slaap.
- In paganistiese terme is dit soortgelyk aan die idee van **"huis-geeste"** of *lares* (Romeins) wat die inwoners van 'n huis dophou. Deur hierdie eienskap aan Kersvader te gee, word hy 'n tipe "huis-god" wat God se rol as die een wat die harte van mense ken, oorneem.
- **Kersvader:** *"He's making a list and checking it twice; gonna find out who's naughty or nice."*

B. Alomteenwoordigheid (Omnipresence)

Die vermoë om **binne een nag** by elke kind op die planeet uit te kom, is 'n direkte nabootsing van God se vermoë om oral gelyktydig te wees.

- **Kersvader** doen dit deur tyd en ruimte te manipuleer (die slee).
- **Die Paashaas** doen dit deur onsigbaar en blitsvinnig te beweeg.
- Hierdie "magiese" vermoëns verhef hierdie figure tot 'n bonatuurlike status wat meeding met die konsep van 'n Almagtige God.

C. Die Verplasing van Aanbidding

In die moderne konteks van die Christelike kerk gebeur iets interessants wat by jou navorsing oor "pagan" gebruike in die kerk inpas:

- **Fokusverskuiwing:** Die fokus verskuif van die geestelike betekenis (die Geboorte of die Opstanding) na die afwagting van 'n besoek deur 'n mitiese wese.
- **Rituele:** Die "offer" wat vir Kersvader gelaat word (melk en koekies) of die bou van neste vir die Paashaas, herinner sterk aan antieke paganistiese **votive offers**—klein geskenke wat vir geeste of gode gelos is om hulle guns te wen.

D. Kersvader se wortels in Odin (Paganisties)

As jy na Kersvader se oorsprong kyk, sien jy die Noorse god **Odin**.

- Odin het gedurende die tyd van *Yule* (wintersonstilstand) op sy agtpotige perd, Sleipnir, deur die lug gery.
- Kinders sou hul stewels met strooi en wortels vul vir die perd, en Odin sou in ruil daarvoor geskenke of lekkernye los.
- Die kerk het hierdie "Wilde Jag" van Odin later verander na die storie van Sint Nikolaas om die heidense bevolking te kersten, maar die bonatuurlike (paganistiese) elemente het gebly.

2.3.3. Die Oorsprong van die "Wegsteek en Soek"

Daar is twee hoofstrome waaruit hierdie gebruik vloei – een bygelowig/paganisties en een wat later uit die Protestantse Reformasie gekom het:

A. Die Bygelowige/Fabel-oorsprong (Duitsland):

- Die gebruik kom grootliks uit Duitse folklore met die figuur van die **"Oschter Haws"** (die Paashaas).
- Volgens die legende het hierdie haas gekleurde eiers gelê vir kinders wat soet was.
- Die kinders sou "neste" in die tuin bou (dikwels met hul hoede of mandjies) en die haas sou die eiers daarin los.
- Die "soektog" het ontstaan omdat die haas die eiers in die tuin of tussen die gras sou "versteek", en kinders moes bewys hulle was opmerksaam genoeg om die geskenke te vind.

B. Die Kerklike/Simboliese oorsprong (Martin Luther):

Daar is historiese aanduidings dat die hervormer **Martin Luther** (16de eeu) eier-soektogte vir sy gemeente georganiseer het.

- **Die "Vroue by die Graf":** In hierdie tradisie het die mans die eiers versteek, en die vroue en kinders moes dit soek.
- **Die Betekenis:** Die soektog was 'n simboliese hernuwing van die Bybelse verhaal waar die vroue (soos Maria Magdalena) na die graf gegaan het om Jesus se liggaam te soek, maar gevind het dat die graf leeg is en dat Hy lewe. Om die eier te "vind", was dus 'n viering van die ontdekking van die opstanding.

2.3.4. Waarom word dit vandag nog in die kerk gevolg?

Vandag sien die meeste kerke dit as **onskuldige pret** vir kinders, maar die onderliggende redes waarom dit "normaal" geword het, sluit in:

- **Einde van die Vas (Lent):** In die Middeleeue was dit verbode om eiers te eet tydens die 40 dae van Lydenstyd (Vas). Teen Paassondag was daar 'n oorvloed eiers. Om dit te versier en te soek, was 'n manier om die einde van die vastyd met groot vreugde te vier.
- **Gerieflike Simboliek:** Die kerk het gevind dat dit makliker is om 'n bestaande kulturele simbool (die eier) te gebruik om 'n komplekse teologiese konsep (die opstanding) aan ongeleerde mense of kinders te verduidelik.

2.4. Ander Algemene Gebruike en Simbole

Daar is ook kleiner daaglikse dinge wat ons doen sonder om die oorsprong te besef:

- **Dae van die week:** Byna al die dae in Engels is vernoem na Noorse of Romeinse gode (bv. Thursday is *Thor's Day*, Friday is *Frigg's Day*, Saturday is *Saturn's Day*).
- **Trou-gebruike:** Die dra van 'n sluier (om bose geeste te flous) en die gee van ringe (simbool van die son en oneindigheid) het wortels in antieke Romeinse en paganistiese tradisies.
- **Verjaarsdagkerse:** Die antieke Grieke het kerse op koeke gesit om die godin Artemis te eer; die rook is geglo om gebede na die gode te dra.

2.4.1. Halloween (Samhain)

Halloween het sy oorsprong in die Keltiese fees van **Samhain** (uitgespreek as *Sow-in*).

- **Die Sluier:** Die Kelte het geglo dat die grens tussen die wêreld van die lewendes en die dooies op hierdie aand die dunste was.
- **Kostuums:** Mense het maskers en velle gedra om hulleself te vermom sodat bose geeste hulle nie sou herken of pla nie.
- **Jack-o'-lanterns:** Oorspronklik is rape (nie pampoene nie) uitgehol om kooltjies te dra om bose geeste weg te dryf.

2.4.2. Valentynsdag (Lupercalia)

Alhoewel dit na St. Valentyn vernoem is, is die wortels in die Romeinse fees van **Lupercalia** (13–15 Februarie).

- Dit was 'n vrugbaarheidsfees wat gepaard gegaan het met rituele om gesondheid en vrugbaarheid te bevorder, dikwels deur lootjies te trek vir maats.

2.4.3. Verjaarsdagkoek en Kerse

Hierdie gebruik het sy wortels in die antieke Griekse kultuur en is later deur die Duitsers verder ontwikkel.

- **Die Griekse konneksie:** Die antieke Grieke het ronde koeke gebak as offer aan **Artemis**, die godin van die maan. Die ronde vorm het die maan gesimboliseer. Om die koek soos die maan te laat "skyn", het hulle kerse daarop gesit.
- **Die rook:** Daar is geglo dat die rook van die kerse jou gebede en wense tot by die gode in die hemel sou dra – dit is waar die tradisie van "maak 'n wens" vandaan kom.
- **Kinderfeste (Kindergerecht):** In die 15de eeu in Duitsland is die moderne verjaarsdagfees gebore. Hulle het geglo dat kinders op hul verjaarsdae veral kwesbaar was vir bose geeste. Die koek en die kerse (een vir elke jaar plus een vir die "lig van die lewe") was bedoel om die kind te beskerm.

2.4.4. Trifle (Triffel)

Hoewel die trifle self nie 'n direkte "pagan" ritueel is nie, is dit 'n evolusie van antieke Europese feeskos:

- **Evolusie van "Fools":** Die moderne trifle (lae koek, vla en vrugte) het in Engeland ontwikkel uit die 16de-eeuse "Fruit Fool".
- **Sintuiglike genot:** In baie antieke kulture was die gebruik van room en suiwel tydens feeste 'n simbool van vrugbaarheid en die goeie guns van die natuurgeeste (soos die Keltiese feeste waar melk en botter belangrik was).
- **Die naam:** Die woord "trifle" kom van die Ou-Franse woord *trufle*, wat iets beteken wat van min waarde is of sommer net "vir die lekkerte" gemaak is. Dit was die ideale manier om oorskiet koek en alkohol op te gebruik na 'n groot fees.

2.4.5. Thanksgiving

Die "mooi" tradisies van die kerk deur die wêreld geabsorbeer en verdraai kan word.

A. Die Historiese Weergawe (Die Pelgrims)

In **1621** het die Pelgrims (Engelse Puriteine wat na Amerika gevlug het vir godsdienstige vryheid) 'n oesfees gehou in Plymouth, Massachusetts.

- **Die Verhaal:** Na 'n verskriklike eerste winter waar die helfte van hulle gesterf het, het die plaaslike Wampanoag-Indiane hulle geleer hoe om mielies te plant en vis te vang.
- **Die Fees:** Hulle het 'n driedaagse fees gehou om God te bedank vir die eerste goeie oes. Dit was oorspronklik 'n opregte godsdienstige dankdiens.

B. Die Antieke Paganistiese Wortels (Oesfeeste)

Alhoewel die Pelgrims Christene was, is die konsep van 'n "oesfees" duisende jare oud en kom dit uit die heidendom:

- **Die Grieke en Romeine:** Hulle het feeste gehou vir die godinne van die oes (Demeter en Ceres).
- **Die Kelte:** Hulle het "Lammas" gevier, waar hulle offers gebring het aan die son-god vir die eerste vrugte van die grond.
- **Die "Cornucopia" (Horing van Oorvloed):** Jy sien dikwels hierdie simbool (n horing vol vrugte) by Thanksgiving. Dit kom direk uit die Griekse mitologie (die horing van die bok Amalthea).

C. Die Moderne Amerikaans-Politieke Oorsprong

Thanksgiving het nie dadelik 'n nasionale vakansiedag geword nie.

- **Abraham Lincoln:** In **1863**, tydens die Amerikaanse Burgeroorlog, het hy Thanksgiving as 'n nasionale dag geproklameer. Sy doel was om 'n verdeelde nasie te probeer verenig deur hulle te laat fokus op gemeenskaplike dankbaarheid.

D. "Stof tot Nadenke"

- **Van Dankbaarheid na Gierigheid:** Thanksgiving is vandag die dag *voor* **Black Friday**.
  - Die ironie is skreiend: Op Donderdag sê mense hulle is dankbaar vir wat hulle *het*, en op Vrydag veg en baklei hulle in winkels om meer te *kry*.
  - Dit wys hoe die wêreld 'n geestelike dag van dankbaarheid (wat aan God behoort) binne 24 uur kan omskakel na 'n paganistiese fees van materiële gierigheid.
- **Die "Kalkoen-ritueel":** Vir baie mense gaan Thanksgiving nie meer oor God nie, maar oor die ritueel van die kos. As die kalkoen nie reg is nie, is die dag "bederf." Dit word 'n vorm van afgodery waar die **feesmaaltyd** belangriker word as die **Skenker** van die voedsel.

2.4.6. Charismatiese Toordery

"Charismatic Witchcraft" bekendstaan, is 'n term wat gebruik word om te beskryf wanneer mense binne die kerk geestelike dinge (soos gebed of profesie) gebruik om ander te **manipuleer, te beheer of te oorheers**.

Dit gaan nie oor mense met swart hoede en ketels nie, maar oor 'n **gees van beheer** wat die plek van die Heilige Gees inneem. Hier is hoe dit in jou "Stof tot Nadenke"-hoofstukke inpas:

A. Manipulasie deur "Profesie"

Dit is die algemeenste vorm. Iemand sê: *"Die Here het vir my gesê jy moet dit of dat doen"* (gewoonlik iets wat die "profeet" bevoordeel, soos om geld te gee of 'n sekere besluit te neem).

- **Hoekom dit "witchcraft" is:** Die kern van toordery is om die wil van 'n ander persoon te buig deur bonatuurlike middels. Wanneer "God se stem" gebruik word om iemand te dwing om iets teen hul eie oortuiging of wil te doen, is dit geestelike tirannie.

B. Gebed as 'n Wapens (Beheer-gebede)

Dit gebeur wanneer mense nie *vir* iemand bid nie, maar *teen* iemand onder die dekmantel van gebed.

- **Voorbeeld:** *"Here, breek hierdie persoon se weerstand sodat hy my planne sal aanvaar,"* of die vrou in jou storie wat "verkooling" oor ander bid.
- **Die wortel:** Dit is niks anders as 'n "vloek" in 'n Christelike baadjie nie. Jy probeer jou eie wil op iemand anders afdruk deur "geestelike mag" te gebruik.

C. Sielkundige Oorheersing (Dominance)

Sommige leraars gebruik hipnotiese tegnieke, herhaling van woorde, en emosionele intense musiek om mense in 'n "trans" te kry waar hulle nie meer krities kan dink nie.

- Die oomblik as 'n mens se vrye wil (wat deur God gegee is) uitgeskakel word deur groepsdruk of sielkundige manipulasie, beweeg jy weg van die Evangelie en na die okkultiese toe.

D. Die Kontras: Die Heilige Gees vs. Beheer

Heilige Gees	**Charismatiese Witchcraft**
Vrug: Selfbeheersing (Galasiërs 5:23)	**Vrug:** Verlies van beheer / Histersie
Metode: Oortuiging van sonde en waarheid	**Metode:** Vrees, dreigemente en skuldgevoelens
Doel: Om Christus te verheerlik	**Doel:** Om die "man van God" of die instansie te dien

E. Hoekom dit mense "afvallig" maak

Mense wat slagoffers van hierdie tipe "witchcraft" was, voel dikwels geestelik verkrag.

- Wanneer hulle besef dat hulle gemanipuleer is met "vrome woorde," verloor hulle alle vertroue in die kerk.
- Hulle hardloop weg (soos na Boeddhisme, soos die vrou in jou storie) omdat hulle veiligheid soek van die emosionele geweld wat hulle in die kerk beleef het.

2.4.7. Manifestasie

A. Hoe manifestasie reg aangewend

- **Die Manifestering van die Gees (Bybels)**

  In **1 Korintiërs 12:7** staan daar: *"Maar aan elkeen word die **openbaring** (manifestasie) van die Gees gegee tot voordeel van almal."*

  - **Die Bron:** Hier is dit die Heilige Gees wat besluit om Homself te openbaar deur 'n mens (byvoorbeeld deur 'n woord van wysheid of 'n genesing).
  - **Die Rigting:** Dit is van **Bo na onder**. Die mens is slegs die kanaal. Dit gebeur nie omdat die mens die "heelal gemanipuleer" het nie, maar omdat God gekies het om Sy krag sigbaar te maak.

- **Geloof as "Bewys" van dinge wat ons nie sien nie**
    - **Hebreërs 11:1** sê: *"Geloof is 'n vaste vertroue op die dinge wat ons hoop, 'n bewys van die dinge wat ons nie sien nie."*
    - Wanneer jy bid vir reën en jy begin die damme skoonmaak, is jy besig met 'n aksie wat die manifestasie van jou geloof wys. Dit is nie "magic" nie; dit is **gehoorsaamheid**. Jy tree op asof God se belofte reeds waar is omdat jy Hom vertrou, nie omdat jy dink jou gedagtes die wolke beheer nie.

B. Hoe dit verkeerd aangewend word: "gedagte-magie"

moderne manifestasie is dikwels niks anders as **"gedagte-magie"** nie. Hier is en hoekom dit eintlik gevaarlik is:

- **Die Mens word "God"**

  Die kern van moderne manifestasie (soos in *The Secret* of die "Law of Attraction") is dat **jou gedagtes** die krag het om die werklikheid te skep.

    - **Die leuen:** As jy dit hard genoeg "glo" of "visualiseer," *moet* die heelal dit vir jou gee.
    - **Die gevaar:** Dit skuif God van Sy troon af en sit die mens daar. Jy vra nie meer vir God: *"Laat U wil geskied"* nie; jy beveel die heelal: *"Laat my wil geskied."* Dit is presies die sonde van Lucifer—om soos God te wil wees.
- **"Positive Thinking" as 'n Towerformule**

  Wanneer manifestasie in die kerk inkom (dikwels as die "Word of Faith" of "Positive Confession" lering), word dit 'n vorm van Christelike toordery.

    - **Die verkeerde aanwending:** Mense glo dat as hulle die "regte woorde" spreek, God verplig is om te reageer. Dit verander gebed in 'n **tegniek** in plaas van 'n **verhouding**.
    - **Die vrug:** As die "manifestasie" nie gebeur nie (byvoorbeeld as iemand nie gesond word nie), kry die persoon die skuld omdat hul "belydenis" of "geloof" nie reg was nie. Dit veroorsaak geweldige geestelike skade.
- **Die "Heelal" vs. Die Skepper**

  Mense wat manifestasie beoefen, praat dikwels van "die Heelal" wat vir hulle dinge gaan gee.

    - **Die paganistiese wortel:** In die paganisme aanbid mense die skepping in plaas van die Skepper. Die "Heelal" het nie 'n wil of moraliteit nie; dit is 'n dooie ding. Om te glo die heelal "luister" na jou, is animisme (die geloof dat die natuur geeste het).
- **Selfgesentreerde Gierigheid**

  Kyk na wat mense gewoonlik probeer manifesteer: 'n nuwe kar, 'n groter huis, meer geld.

    - **Die kontras:** Jesus leer ons om onsself te verloën en ons kruis op te neem. Manifestasie leer ons om onsself te bevredig en ons drome na te jaag.
    - **Die resultaat:** Dit skep Christene wat net fokus op wat hulle by God kan *kry*, nie op wie God *is* nie. Dit is die "Black Friday"-gees in 'n geestelike baadjie.
- **Visualisering as Okkultiese Tegniek**

  Baie leraars leer mense om te "visualiseer"—om jou oë toe te maak en die ding wat jy wil hê so duidelik moontlik te sien totdat dit "manifesteer."

    - **Die gevaar:** In die okkultisme is visualisering die hoofmetode om kontak te maak met geeste en om die werklikheid te probeer manipuleer. Die Bybel sê ons wandel deur geloof, nie deur aanskouing (of verbeelding-beelde) nie.

2.4.8. "Sien dit, noem dit en eis dit."

In die kerkwêreld staan dit bekend as die *Prosperity Gospel* (Welvaartsevangelie) of die *Word of Faith*-beweging.

Dit is die toppunt van wat vroeër bespreek is as **Charismatiese Toordery**, want dit verander die gelowige in 'n "klein godjie" wat dink sy woorde het dieselfde skeppingskrag as God s'n.

Hier is hoekom hierdie lering een van die grootste redes is waarom mense afvallig word en die Christendom "by die deur uitgooi":

A. Die "Sien dit" (Visualisering)

Hulle leer jou om eers die ding (die kar, die huis, die gesondheid) in jou geestesoog te sien.

- **Die Bedrog:** Dit is 'n okkultiese tegniek. Jy probeer 'n beeld in jou kop "skep" wat dan in die fisiese wêreld moet verskyn.
- **Die Gevaar:** Dit fokus op **materie** in plaas van op die **Meester**. In plaas daarvan om jou oë op Jesus te hou, hou jy jou oë op die "prys" wat jy wil hê.

B. Die "Noem dit" (Positiewe Belydenis)

Hulle sê: *"Dood en lewe is in die mag van die tong."* (Hulle misbruik Spreuke 18:21).

- **Die Verdraaiing:** Hulle glo dat as jy sê jy is siek, jy jouself siek "praat." As jy sê jy is ryk, "skep" jy rykdom.
- **Die Werklikheid:** Dit is **metafisiese toordery**. Dit ontken die realiteit van die sondeval en die feit dat ons in 'n gebroke wêreld leef waar slegte dinge selfs met goeie mense gebeur (dink aan Job).

C. Die "Eis dit" (Claim it)

Hierdie is dalk die mees godslasterlike deel. Mense word geleer om dinge van God te "eis."

- **Die Gevaar:** Jy tree nie meer op as 'n nederige dienskneg wat sê: *"As dit U wil is nie,"* maar as 'n baas wat eise stel. Dit verander God in 'n "Geseënde Kelner" wat jou bestelling moet bring omdat jy dit "ge-claim" het.

D. Hoekom jaag dit mense weg?

1. **Die Sielkundige Trauma:** Wanneer iemand "eis" dat hul kind gesond word, en die kind sterf steeds, word daar vir daardie ouer gesê: *"Jy het nie hard genoeg geglo nie"* of *"Jou belydenis was nie reg nie."* Dit vernietig mense se geloof totaal.
2. **Die Intellektuele Oneerlikheid:** Mense sien die leraars wat ryk word uit hierdie lering, terwyl die lidmate arm bly. Dit lyk (en is) soos 'n "Pyramid Scheme."
3. **Die Oorloop na Boeddhisme/Ateïsme:** As "Sien dit, noem dit, eis dit" nie werk nie, dink mense die Bybel is 'n leuen. Hulle besef nie dat dit nie die Bybel was wat gefaal het nie, maar 'n **paganistiese formule** wat in 'n Bybelse baadjie aan hulle verkoop is.

2.5. Gebruike in die huwelik

Troutradisies is dikwels so deel van ons kultuur dat ons selde dink oor hoekom ons dit doen. Die meeste van hierdie gebruike het fassinerende (en soms bygelowige) wortels wat duisende jare teruggaan.

A. Die Trouring: Simbool van Ewige Liefde

Die trouring se geskiedenis begin by die **Antieke Egiptenare**. Vir hulle was die sirkel 'n simbool van die ewigheid, aangesien dit geen begin of einde het nie. Die opening in die middel het 'n "poort" na die onbekende toekoms verteenwoordig. Die sirkel is een van die mees basiese paganistiese simbole.

- **Binding:** In paganistiese rituele word 'n sirkel getrek om energie te bevat of te beskerm. Die ring aan die vinger was 'n draagbare weergawe hiervan—'n "magiese band" wat die siel van die maat aan joune bind.
- **Handfasting:** In Keltiese paganisme was daar nie altyd ringe nie, maar die egpaar se hande is met 'n tou of lint vasgebind (waar die uitdrukking *"tie the knot"* vandaan kom). Dit was 'n letterlike binding van hul lewenskragte.
- **Hoekom die ringvinger?** Die tradisie om die ring aan die vierde vinger van die linkerhand te dra, kom van die Romeine. Hulle het geglo daar is 'n aar in daardie vinger wat direk na die hart loop, die sogenaamde *Vena Amoris* (aar van liefde).
- **Betaling:** In latere eeue het die ring ook gedien as 'n "bruidskat" of 'n teken van finansiële sekuriteit wat die man aan die vrou se familie gebied het.

Alhoewel ons dit vandag as 'n kernonderdeel van 'n Christelike huwelik beskou, het die gebruik van 'n ring geen Bybelse opdrag nie.

- **Heidense wortels:** Die gebruik kom uit antieke Egipte en Rome. Vir die Romeine was die sirkel 'n simbool van ewigheid, en hulle het geglo dat die *vena amoris* (aar van liefde) vanaf die ringvinger direk na die hart loop.

- **Kerk se reaksie:** Die vroeë kerk het dit aanvanklik as "heidens" beskou, maar teen die 9de eeu het dit 'n amptelike deel van die kerklike seremonie geword omdat dit 'n mooi simbool van trou was.

B. Die Troukoek: Van Brood tot Krummels

Die gooi van rys of konfetti en die eet van koek is albei gewortel in **simpatie-magie** (die idee dat "soort soort voortbring"). Die moderne, wit troukoek het 'n taamlik rowwe begin gehad in **Antieke Rome**.

- **Graan en Sade:** In paganistiese tye is koring of saad oor die bruid gegooi. Omdat sade die kiem van nuwe lewe bevat, was die handeling bedoel om die godsdienste van vrugbaarheid te smeek om die bruid "vrugbaar" te maak sodat sy baie kinders kon hê.
- **Garsbrood:** Destyds was dit nie 'n koek nie, maar 'n eenvoudige garsbrood. Die bruidegom sou 'n stukkie eet en dan die res van die brood **bo-oor die bruid se kop breek**. Dit was 'n simbool van vrugbaarheid en goeie geluk.
- **Die Koek:** Die breek van brood of koek oor die bruid se kop (soos in Romeinse tye) was 'n offer aan die gode om voorspoed en oorvloed in die huis te verseker.
- **Krummels opraap:** Gaste sou dan skarrel om die krummels op te tel om van daardie "geluk" vir hulself te kry.
- **Middeleeue:** In Engeland was dit die gewoonte om klein koekies of broodjies in 'n groot hoop op te stapel. As die bruidspaar oor die hoop kon soen sonder om dit om te stamp, sou hulle glo 'n voorspoedige lewe saam hê.

C. Die Bruid oor die Drumpel dra

Hierdie tradisie het hoofsaaklik twee oorsprong-stories, albei gewortel in die beskerming van die bruid:

- **Bose Geeste:** In die Middeleeue is daar geglo dat bose geeste by die drumpel van 'n nuwe huis skuil. As die bruid sou struikel terwyl sy instap, sou dit ongeluk oor die huwelik bring. Om veilig te speel, het die bruidegom haar maar liewer oorgedra.
- **Terughoudendheid:** 'n Ander teorie (uit Romeinse tye) is dat dit onbetaamlik vir 'n bruid sou wees om te gretig te lyk om haar ouerhuis te verlaat en die nuwe huis binne te gaan. Deur haar te dra, het die bruidegom haar simbolies "gedwing" om in te gaan, wat haar eerbaarheid as 'n beskeie vrou beskerm het.

D. Die Bruidsluier: Vermomming teen die Bose

Vandag is die sluier 'n pragtige bykomstigheid, maar sy oorsprong is eintlik nogal geheimsinnig:

- **Beskerming teen die "Evil Eye":** In die Romeinse en Griekse tye het mense geglo dat die bruid baie kwesbaar is vir bose geeste en afguns op haar troudag. Sy is met 'n sluier bedek om haar te **vermom**, sodat die geeste haar nie kon uitken of vervloek nie.

- **Gereëlde huwelike:** In die tyd van gereëlde huwelike was daar 'n meer praktiese (en effens skelm) rede. Die sluier het die bruid se gesig bedek sodat die bruidegom nie kon sien hoe sy lyk voordat die seremonie afgehandel was nie. Dit het verhoed dat hy dalk "skrik" en wegloop voordat hulle wettig getroud was!
- **Simboliek:** Later jare het dit 'n simbool van kuisheid en beskeidenheid geword.

E. Die Kousband (Garter Toss): 'n Redding vir die Bruid

Hierdie tradisie klink vandag na 'n bietjie pret, maar in die Middeleeue was dit 'n manier om die bruid fisies te beskerm:

- **'n Stukkie van die rok:** In daardie jare is daar geglo dat dit ongelooflike geluk bring as jy 'n stukkie van die bruid se rok kon besit. Na die seremonie sou die gaste letterlik aan die bruid begin pluk en skeur om 'n stukkie materiaal te kry.
- **Die Ontsnapping:** Om te keer dat die bruid se hele rok stukkend geskeur word (en sy dalk beseer word), het die bruidegom begin om iets anders vir die gaste te gooi om hulle tevrede te stel. Die kousband was 'n maklike item om af te haal en vir die skare te gooi sodat die paartjie intussen kon ontsnap na die wittebrood-kamer.
- **Bewys van die huwelik:** In sommige kulture was die kousband ook 'n bewys vir die getuies dat die huwelik "voltrek" sou word.

F. Iets oud, iets nuut, iets geleen, iets blou...

Hierdie bekende rympie kom uit die Victoriaanse era in Engeland en elke item het 'n spesifieke doel:

- **Oud:** Verteenwoordig die band met die bruid se familie en haar verlede.
- **Nuut:** Simboliseer hoop vir die toekoms en die nuwe hoofstuk wat begin.
- **Geleen:** Gewoonlik iets van 'n vrou wat reeds gelukkig getroud is, sodat haar "geluk" op die nuwe bruid kan afvryf.
- **Blou:** In antieke tye was blou die kleur van getrouheid, reinheid en lojaliteit (dikwels geassosieer met die Maagd Maria).
- **'n Sixpence in die skoen:** Die oorspronklike rympie eindig met *"and a silver sixpence in her shoe"*, wat bedoel was om finansiële voorspoed vir die paartjie te verseker.

G. Die Sluier en Bruidmeisies: Misleiding van Geeste

In baie vroeë paganistiese kulture is geglo dat die oorgang van een lewensfase na 'n ander (soos om te trou) 'n tyd is wanneer 'n mens spiritueel "oop" en kwesbaar is.

- **Die Sluier:** Dit was nie aanvanklik vir dekorasie nie, maar 'n **beskermende skild**. Die Romeine het dikwels vlamkleurige sluiers (*flammeum*) gebruik om die bruid soos 'n vuur te laat lyk, wat bose geeste sou afskrik of haar gesig heeltemal sou verberg sodat hulle haar nie kon vind nie.

- **Bruidmeisies:** Die rede hoekom bruidmeisies tradisioneel dieselfde of soortgelyke klere as die bruid gedra het, was om as **lokase** te dien. Die idee was om die bose geeste (of jaloerse aanbidders) te verwar sodat hulle nie sou weet wie die regte bruid is nie.

H. Die twee bekende mars-stukke

As ons van die "Troumars" praat, verwys ons gewoonlik na twee spesifieke musiekstukke uit die 19de eeu:

- **Die Intog (Bridal Chorus):** Geskryf deur **Richard Wagner** (1848). Dit is die bekende *"Hier kom die bruid"*.
- **Die Uitstap (Wedding March):** Geskryf deur **Felix Mendelssohn** (1842). Dit word gewoonlik vinnig en feestelik gespeel wanneer die paar die kerk verlaat.

I. Klank as 'n "Wapenskil" (Die Bygeloof)

Lank voor hierdie spesifieke komposisies bestaan het, was musiek by 'n troue nie net vir atmosfeer nie, maar vir **beskerming**.

- **Wegdryf van bose geeste:** In antieke tye (en in vroeë paganistiese Europa) is geglo dat bose geeste veral aktief is tydens oorgangsrituele soos troues.
- **Geraas-rituele:** Om hierdie geeste weg te jaag, moes daar groot geraas gemaak word. Dit is die oorsprong van die lui van kerkklokke, die blaas van trompette, en selfs die gebruik om blikkies agter die troukar te bind.
- Die troumars is die formele, musikale weergawe van hierdie "beskermende geraas" wat bedoel was om 'n veilige pad vir die bruid na die altaar te skep.

J. Die Paganistiese Konnotasie van Wagner

Dit is ironies dat Wagner se "Bridal Chorus" so algemeen in kerke gebruik word, aangesien baie kerke dit op 'n stadium probeer verbied het weens die oorsprong daarvan:

- **Opera-agtergrond:** Die musiek kom uit Wagner se opera *Lohengrin*. In die storie is die huwelik tussen Lohengrin en Elsa 'n volslae ramp wat op tragedie uitloop.
- **Paganistiese temas:** Wagner was bekend vir sy belangstelling in Germaanse paganisme en mites. Baie streng Christelike kerke het die musiek as "onheilig" beskou omdat dit nie vir God geskryf is nie, maar vir 'n teaterstuk oor heidense legendes.

K. Waarom is dit vandag "Normaal"? (Die Victoriaanse Invloed)

Die rede hoekom hierdie musiek as die enigste "regte" troumusiek vasgelê is, het alles te doen met **Prinses Victoria** (die oudste dogter van Koningin Victoria).

- In 1858 het sy met Prins Frederik van Pruise getrou. Sy was 'n groot aanhanger van beide Wagner en Mendelssohn en het gekies om hul musiek tydens haar troue te gebruik.
- Omdat die koninklike familie as die toonbeeld van moraliteit en styl beskou is, het die res van die Westerse wêreld (en die kerke) hierdie keuse blindelings begin navolg asof dit 'n goddelike bevel was.

L. Die Altaar: 'n Plek van Offer

Die plek waarheen die bruid loop—die **altaar**—ook belangrik.

- In antieke paganistiese kulture was die altaar letterlik die plek van bloedoffers aan die gode.
- Deur die bruid na die altaar te lei met musiek, is die simboliek van "offer" behou—sy word deur haar vader "geoffer" of oorgegee aan 'n nuwe gesin om die nageslag te verseker, 'n ritueel wat diep gewortel is in antieke vrugbaarheidskultusse.

2.6. Rituele en gewoontes binne en buite die kerk

2.6.1. Die Gebruik van Wierook en Kerse

In hoë-liturgiese kerke (soos die Anglikaanse of Katolieke kerke) is wierook en kerse algemeen.

- **Heidense wortels:** Romeinse amptenare is dikwels deur kerse en wierook vergesel as 'n teken van hul status en goddelike beskerming.
- **Bybelse konneksie:** Kerke regverdig dit egter deur te wys na die Tabernakel in die Ou Testament, waar wierook die gebede van die heiliges verteenwoordig het.

2.6.2. Die vis simbool.

Die vis-simbool (ook bekend as die **Ichthus**) is een van die oudste en interessantste simbole omdat dit presies illustreer hoe die Christendom 'n algemene simbool gevat en dit 'n nuwe, kragtige betekenis gegee het—maar ook hoe dit vandag dikwels net nog 'n "leë logo" geword het.

A. Die Oorsprong en Betekenis

Die woord "vis" in Grieks is **ICHTHUS**. Die vroeë Christene (wat onder groot vervolging deur die Romeine gely het) het dit as 'n akroniem of geheime kode gebruik. Elke letter het gestaan vir 'n belydenis van wie Jesus is:

- **I** – Iota (Iesous - Jesus)
- **CH** – Chi (Christos - Christus)
- **TH** – Theta (Theou - van God)
- **U** – Upsilon (Huios - Seun)
- **S** – Sigma (Soter - Verlosser)

Die betekenis: *"Jesus Christus, Seun van God, Verlosser."*

B. Die Geheime Kode

In die tyd van die vroeë kerk kon jy nie sommer sê jy is 'n Christen nie (jy kon doodgemaak word).

- As twee vreemdelinge mekaar ontmoet het, sou een 'n halwe sirkel (boog) in die sand trek.
- As die ander een ook 'n Christen was, sou hy die boog voltooi om die vis te vorm.

- Dit was 'n manier om te sê: "Ek behoort aan die Koning," sonder om 'n woord te sê.

C. Die Paganistiese Teenkant (Die skaduwee)

Soos met die sirkel en die kruis, het die vis ook 'n ouer, heidense geskiedenis gehad voordat die Christene dit gebruik het:

- In antieke kulture (soos die Mesopotamiërs en die Egiptenare) was die vis gekoppel aan die godin van vrugbaarheid (soos Atargatis of Dagon, die vis-god van die Filistyne).
- Sommige kritici (soos jou sirkel-soeker vriendin) sal sê die vis is paganisties omdat dit soos 'n "Vesica Piscis" lyk, 'n simbool wat in die okkultisme gebruik word.

D. Hoe dit vandag inpas

Die vis-simbool vandag is die perfekte voorbeeld van die **modernisering en verwatering** van die geloof:

- **Van belydenis na bykomstigheid:** In die vroeë kerk was die vis 'n teken waarvoor jy bereid was om te **sterf**. Vandag is dit 'n plakker op die agterkant van 'n luukse motor of 'n besigheidskaartjie om meer kliënte te lok (die "besigheidsmodel").
- **Skynheiligheid op pad:** Niks irriteer die wêreld meer as iemand met 'n vis-plakker op hul kar wat aggressief ry, mense afsny of vloek nie. Die simbool sê "Jesus is Verlosser," maar die optrede sê "Ek is die koning van die pad."

Die "Logo-Christendom": Ons dra die simbole (die vis, die kruis), maar ons dra die vrugte van die vlees. Die simbool het 'n skerm geword waaragter ons wegkruip.

2.6.3. Biddende hande

Dit is daardie bekende posisie waar die handpalms teen mekaar gedruk word, dikwels met die vingers wat na bo wys. In die kunswêreld is dit veral beroemd gemaak deur die skildery van Albrecht Dürer, genaamd *"Praying Hands"* (1508).

In die vroeë Bybelse tyd het mense dikwels met hul hande omhoog (die *Orans*-posisie) gebid. Die gewoonte om die handpalms teen mekaar te druk, het waarskynlik ontwikkel uit 'n antieke Romeinse gebruik van onderwerping, waar 'n gevangene se hande saamgebind is, of as 'n teken van trou aan 'n feodale heer (wat later na God oorgedra is).

A. Die Romeinse "Vincire" (Binding)

In die antieke Romeinse wêreld was dit die manier waarop 'n gevangene sy hande aangebied het om geboei of vasgebind te word met toue (*vincire*).

- **Die Gevangene:** Hierdie gebaar kom uit die Romeinse gebruik van *vincire*, waar die hande van gevangenes met toue saamgebind is.
- Deur jou hande so te hou, het jy erken dat jy **oorwin** is en dat jy geen wapens het nie.
- Dit was 'n teken van absolute oorgawe aan die wil van die oorwinnaar.

B. Die Feodale "Commendatio" (Onderwerping)

Gedurende die Middeleeue, lank voor dit as 'n algemene gebedsposisie in die kerk gebruik is, was dit deel van 'n politieke ritueel:

- 'n Vasal (onderdaan) sou sy handpalms teen mekaar druk en dit tussen die hande van sy leier of koning plaas.
- Dit was 'n eed van trou wat gesê het: "Ek is nou jou man; my lewe en krag behoort aan jou."
- Die kerk het hierdie gebaar van **feodale slawerny** oorgeneem en dit op God geprojekteer. Dit het die verhouding tussen mens en God verander van 'n persoonlike verbintenis na een van 'n "meester en kneg" (wat weer pas by die vrymesselaar-konsep van die mens as 'n onderdaan van 'n groot argitek).
- **Feodale Trou:** In die Middeleeue sou 'n vasal (onderdaan) sy hande saamsit tussen die hande van sy heer om trou te beloof. Die kerk het hierdie gebaar van "eienaarskap" oorgeneem: deur jou hande so te hou, erken jy simbolies dat jy die "eiendom" of die slaaf van die godheid is.

C. Die Oorgang vanaf die Bybelse Posisie

In die Bybel (sowel as in antieke Griekse en Romeinse paganisme) was die normale manier om te bid met **oop hande wat na die hemel opgehef is** (die *Orans*-posisie).

- Die skuif na die "toe" of "saamgeperste" hande het eers baie later (ongeveer vanaf die 9de eeu) algemeen geword.
- Sommige navorsers glo die kerk het die "toe" hande begin bevorder om mense se gebed meer "beheersd" en onderdanig te maak, eerder as die vrye, uitbundige ophef van hande.

D. Boeddhistiese en Hindoe-oorsprong (Anjali Mudra)

As jy na die "pagan" of oosterse konneksie kyk, word hierdie presiese handposisie al duisende jare lank in die Ooste gebruik as die **"Namaste"** of *Anjali Mudra* gebaar.

- Daar word geglo dit balanseer die twee helftes van die brein en die liggaam se energie.
- Vir die moderne Christen lyk dit "normaal," maar dit is een van die oudste mistieke handgebare in die geskiedenis van afgodery.

2.6.4. Die Etimologiese Debat: Amen vs. Amun

Baie navorsers van antieke godsdienste wys op die opvallende ooreenkoms tussen die Hebreeuse woord *Amen* en die naam van die Egiptiese oppergod, **Amun** (ook gespel Amen).

- **Amun-Ra:** Amun was die "Verborge Een," die koning van die gode in Egipte. Aan die einde van gebede of gesange in die Egiptiese tempels, is sy naam uitgeroep om die gebed te bekragtig.
- **Die Teorie:** Die teorie is dat die Jode, tydens hul 400 jaar lange verblyf in Egipte, moontlik die klank en die gebruik van hierdie "bekragtigingswoord" geabsorbeer het. Hoewel die *betekenis* in Hebreeus verskuif het na "trou" of "waarheid," het die *funksie* as 'n rituele slotwoord dieselfde gebly as die aanroeping van die Egiptiese godheid.

A. Die "Steel" van God se Identiteit

In jou versameling oor hoe God se eienskappe gekaap word, is dit belangrik om te kyk na hoe **Amun** beskryf is:

- Amun is dikwels die "Onsigbare God" of die "Self-geskepte Een" genoem.
- Deur 'n woord te gebruik wat dieselfde klink as die naam van die heidense oppergod, het die lyn tussen die ware God en die afgodery van die tyd subtiel vervaag. In die okkultisme word geglo dat woorde spesifieke **klank-vibrasies** het; om "Amen" te sê, word dan gesien as 'n magiese seël wat die gebed "sluit."

B. Die Amen as 'n "Talisman"

In die moderne kerk het die woord dikwels 'n bygelowige karakter gekry:

- Mense voel 'n gebed is nie "klaar" of "geldig" as die woord nie gesê is nie.
- Dit funksioneer amper soos 'n **toorwoord** om God se aandag te verseker. Dit is presies hoe heidense mantra-gebruike werk—die herhaling van 'n spesifieke klank om die bonatuurlike te manipuleer.

C. Die Ooreenkoms met die Hindoe "Om"

In jou navorsing oor universele afgodery, kan jy ook let op die klank-ooreenkoms tussen **Amen** en die Hindoe/Boeddhistiese **Aum (Om)**.

- Albei word gebruik as 'n universele bekragtiging van geestelike waarheid.
- Dit wys weer hoe "normale" kerklike terme dikwels wortels het in 'n baie breër, antieke tradisie van die mens wat probeer om met klanke mag oor die geestelike wêreld te kry.

2.6.5. Die Lê van Hande: Magiese Energie-oordrag

In die moderne kerk word hande op mense gelê vir genesing of om die Heilige Gees oor te dra. Hoewel dit in die Bybel genoem word, is die *manier* waarop dit vandag as 'n tipe "krag-oordrag" hanteer word, baie naby aan antieke okkultiese praktyke.

- **Paganistiese Magie:** In antieke Griekse en Egiptiese medisyne-rituele is geglo dat die priester of "shaman" 'n fisiese kanaal is vir vloeibare energie (*mana* of *prana*). Deur aan iemand te raak, het hy sy eie "magiese krag" in die ander persoon ingepomp.
- **Die "Electric" Ervaring:** In sommige moderne karismatiese kerke word daar geweldig baie klem gelê op die fisiese sensasie (om om te val of te ruk) wanneer hande gelê word. Dit stem presies ooreen met die heidense praktyk van **Kundalini-energie** of "Shaktipat" in Hindoeïsme, waar die goeroe die volgeling aanraak om 'n bonatuurlike ervaring op te wek.
- **Hierdie praktyk "steel" God se soewereiniteit:** In plaas daarvan dat God kies om iemand te seën deur Sy eie wil, word die mens (die predikant) die "beheerder" van die krag. Die hande word die instrumente van die mens se wil, wat 'n vorm van mens-aanbidding of towery is.

Ten laaste. Daar staan geskrywe oms moet nie haastig wees om hande op te lê nie.
Daardie spesifieke waarskuwing in **1 Timoteus 5:22** (*"Moenie haastig wees om iemand die hande op te lê nie..."*) word dikwels in moderne kerke misverstaan of bloot geïgnoreer, maar dit pas perfek by jou navorsing oor die gevare van "geestelike oordrag."

In die konteks die **"steel" van God se plek**, is hier hoekom daardie waarskuwing so krities is:

A Die Gevaar van "Geestelike Besmetting"

In antieke tradisies was die lê van hande nie net 'n simboliese gebaar nie, maar 'n **werklike kanaal**.

- Die Bybel waarsku dat jy jouself nie moet "verenig met die sondes van ander nie."
- Deur hande op te lê sonder onderskeiding, kan daar 'n oordrag plaasvind van die verkeerde "gees" of energie. In die okkultiese wêreld word dit "geestelike besmetting" genoem. As die persoon wat die hande oplê (of die een wat dit ontvang) nie suiwer is nie, word die ritueel 'n voertuig vir iets wat niks met God te doen het nie.

Van die Leier na die Ontvanger (Die Besoedelde Werker)

Dit is waar die konsep van "hiërargiese afgodery" gevaarlik word. Wanneer mense ’n predikant of pastoor op ’n voetstuk plaas, glo hulle dat alles wat van daardie persoon af kom, "heilig" is.

- **Die Gevaar:** As die leier betrokke is by okkultiese praktyke, vrymesselary (soos die simbole wat jy genoem het), of morele korrupsie, dien sy hande as ’n brug.
- **Paganistiese parallel:** In antieke inisiasie-rituele is geglo dat die "gees" van die meester in die leerling oorgaan deur aanraking. As die meester ’n "vals gees" gehad het, is die leerling daarmee verseël.
- **Vandag:** Mense "drink" dikwels geestelik uit ’n besoedelde bron omdat hulle die uiterlike vertoon (die pak, die verhoog, die charisma) vertrou in plaas van die vrug van die gees.

Van die Ontvanger na die Werker (Die Besmette Persoon)

Dit is die deel wat baie mense vergeet. Die waarskuwing *"moenie gemeenskap hê aan die sondes van ander nie"* beteken dat die werker homself blootstel aan die geestelike las van die persoon wat hy bedien.

- **Geestelike "Terugslag":** In bevrydingswerk of selfs algemene gebed kan die "besmetting" (donker energie, gebondenheid of bose invloede) teen die werker draai as hy nie deur God gestuur is vir daardie spesifieke taak nie.
- **Die "Haastige" Fout:** Deur haastig hande op te lê, tree die werker buite God se beskerming en probeer hy in sy eie krag (of deur ’n aangeleerde ritueel) die probleem oplos. Dit is waar die "besmetting" oorspring—die werker word geestelik uitgeput of selfs aangeval deur dieselfde magte wat die ander persoon bind.

Waarom die Bybel sê: "Moenie haastig wees nie"

Hierdie opdrag is daar vir **geestelike kwarantyn**:

- **Onderskeiding:** Jy moet eers weet met watter "gees" jy te doen het voordat jy ’n fisiese en geestelike konneksie (die brug van hande) vorm.
- **Beskerming van die Heilige:** Dit verhoed dat die bediening ’n "mekaniese ritueel" word waar hande gelê word op alles wat beweeg. Dit dwing die mens om terug te stap en God se stem te hoor, eerder as om ’n paganistiese energie-ritueel na te boots.

B. Menslike Manipulasie vs. Goddelike Wil

Die "haastigheid" waaroor die Bybel waarsku, gebeur dikwels in moderne "profetiese" of "genesings"-dienste.

- Wanneer hande-oplegging 'n **massa-ritueel** word (waar honderde mense gelyktydig aangeraak word vir 'n "experience"), word dit 'n vorm van sielkundige manipulasie.
- Dit "steel" God se soewereiniteit omdat dit impliseer dat die menslike aanraking die "skakelaar" is wat God se krag aan- of afskakel. Dit verander 'n heilige opdrag in 'n tipe **magiese tegniek** wat enige tyd deur 'n mens geaktiveer kan word.

C. Die Rol van die "Tussenganger"

Deur die fokus so sterk op die lê van hande te plaas, word die predikant of priester weer die noodsaaklike "tussenganger" (net soos die antieke heidense priesters).

- Dit leer mense om na 'n **mens se hande** te kyk vir 'n seën, in plaas daarvan om direk na God te gaan. Dit is 'n subtiele vorm van afgodery waar die menslike instrument belangriker word as die Bron.

2.6.6. Geestelike Gehoorsaamheid vir Hande Oplê en Gebede wat Gebid word.

Die "steel" van God se plek, is hierdie die finale stap: die mens wat die Heilige Gees se gesag oorneem.

A. Die Sonde van Presumpsie (Aanmatiging)

Om hande op te lê sonder die leiding van die Heilige Gees, is om te aanvaar dat God *moet* werk net omdat ons 'n fisiese handeling uitvoer.

- **Die Paganistiese Fout:** In towery en heidense rituele word geglo dat as jy die regte woorde sê en die regte gebare maak, die geesteswêreld "verplig" is om te reageer.
- **Die Bybelse Korrektief:** Die Heilige Gees is 'n Persoon, nie 'n kragbron wat ons kan "tap" wanneer ons wil nie. Om sonder Sy stem te werk, is om jouself bo Hom te stel—die kern van afgodery.

B. Die Heilige Gees as die "Grensbeheer"

Die Heilige Gees die enigste Een wat weet wat werklik in 'n persoon se hart of gees skuil.

- Hy dien as 'n "filter." Soms weerhou Hy 'n werker daarvan om hande op te lê omdat die tydsberekening nie reg is nie, of omdat die persoon eers berou moet toon.
- As die mens daardie waarskuwing ignoreer ("haastig" is), breek hy die beskerming wat die Heilige Gees bied, en stel hy homself en die ander persoon bloot aan besoedeling.

C. Die Onderskeiding van Geeste

Die Bybel sê die Heilige Gees gee die "gawe van onderskeiding."

- Sonder hierdie gawe is handoplegging soos om in die donker met hoëspanningdrade te speel.
- Baie van die "Vrymesselaar-simbole" en "paganistiese oorblyfsels" wat ons bespreek het, floreer juis in kerke waar die Heilige Gees se leiding vervang is met **stelsels, tradisies en uiterlike vertoon**.

D. Die Daad teen Sy Wil

Wanneer 'n daad teen die wil van die Heilige Gees geskied, word dit "vreemde vuur" (soos die seuns van Aäron in die Ou Testament).

- Dit mag dalk indrukwekkend lyk op 'n verhoog, mense mag dalk omval of emosioneel raak, maar as dit nie uit die Gees is nie, is dit 'n mensgemaakte namaaksel.
- Dit is hoe die "Kersvaders" en "Paashase" van die godsdienswêreld gebore word—hulle lyk goed en doen "wonderlike" dinge, maar hulle steel die eer wat slegs God toekom.

2.6.7. Kring, Ring of Sirkel

Psalm 1:1, Waarsku teen die verkeerde "kring" of geselskap: *"Welgeluksalig is die man wat nie wandel in die raad van die goddelose en nie staan op die weg van die sondaars en nie sit in die **kring** van die spotters nie."*

Die simbool van die "kring" of sirkel is een van die mees sentrale beelde in beide die Christendom en Paganisme, maar die betekenis verskil fundamenteel.

A. Die Paganistiese Inset: Die Magiese Sirkel

In Paganisme (soos Wicca, Druïdisme en antieke heidense rituele) is die sirkel **heilig en noodsaaklik**.

- **Beheer en Beskerming:** Die sirkel word "getrek" om 'n heilige spasie te skep waarbinne energie opgebou word. Dit dien as 'n grens om bose geeste buite te hou en die mag van die groep binne te hou.
- **Geen Hiërargie nie:** In 'n sirkel is almal gelyk. Daar is nie 'n hoof nie, want die "goddelikheid" is in die middel of in die mense self.
- **Natuur-siklusse:** Dit verteenwoordig die sirkel van die lewe, die seisoene en die herhaling van reïnkarnasie. Dit is 'n geslote sisteem waar die mens en die natuur een is.

B. Die Christelike Inset: Gemeenskap vs. Afgodery

In die Christendom is daar twee kante aan die "kring":

- **Die Bybelse Gemeenskap:** Daar is niks fout met mense wat in 'n kring staan om te bid nie (soos 'n gebedskring), solank die fokus **opwaarts** na God is. Dit verteenwoordig eenheid.
- **Die "Spotterskring" (Ps. 1:1):** . Hierdie "kring" is 'n groep mense wat mekaar se sondes en foute regverdig. Hulle sluit hulleself af van God se korreksie en skep hul eie waarheid.
- **Die Gevaar van die "Kring-aanbidding":** Wanneer moderne kerke in kringe staan en fokus op die "energie" of die "gevoel" van die groep, beweeg hulle nader aan die paganistiese ritueel. In die Bybel is die model dikwels mense wat **voor** God neerbuig (hiërargie: God bo, mens onder), nie mense wat mekaar in 'n sirkel "aanbid" of "krag gee" nie.

C. Hoe dit by "Stof tot Nadenke" inpas

As ons die kring-simbool verbind met die **sout**, die **as** en die **varkspek**:

- Al hierdie dinge is pogings om 'n "sirkel" van veiligheid te trek wat God se soewereiniteit probeer vervang.
- Die mense wat spek teen die mure spyker, probeer eintlik 'n "magiese sirkel" om hul huis trek. Hulle vertrou op die **grense wat húlle stel**, in plaas van op die God wat die grense van die heelal gestel het.

D. Die "Kring van Spotters" in die moderne kerk

Dit is dalk die gevaarlikste punt: Die moderne "Super Pastoor" en sy getroue volgelinge vorm 'n geslote kring. Hulle beskerm mekaar (hulle kap terug dat hy niks verkeerd doen nie). Hulle sit letterlik in die **kring van die spotters**—hulle spot met God se heiligheid deur te dink dat hulle bokant Sy wette is.

Slotgedagte hieroor: *"Die heidene trek 'n sirkel om hulself te beskerm; die Christen behoort te weet dat sy beskerming van Bo kom. Wanneer ons in 'n kring begin sit om ons eie sondes te regverdig en die Waarheid uit te sluit, het ons die kring van die gelowiges verruil vir die kring van die paganiste."*

Dit bind die Ou Testament (Psalms) saam met die moderne praktyke van vandag. Dit is presies waar die fyn lyn lê. In 'n opregte gebedskring is die **bedoeling** eenheid en gemeenskap (Koinonia), wat absoluut Bybels is. Dit kan dieselfde uiterlike vorm (die kring) twee totaal verskillende dinge beteken, afhangende van waar die hart is.

E. Hier is die verskil tussen die "Eenheidskring" en die "Paganistiese Kring":

- **Die Fokus: Binnetoe vs. Opwaarts**
  - **Die Bybelse Eenheid:** In 'n gebedskring kyk ons dalk na mekaar, maar ons gees is gerig op die Een wat **bo** ons is. Die kring is daar om mekaar te ondersteun, soos soldate wat skouer aan skouer staan.
  - **Die Paganistiese Gevaar:** In paganisme word die kring 'n houer van energie. Die fokus skuif na die mense *binne* die kring. Dit word 'n toe sisteem. Sodra 'n kerk begin fokus op die "gevoel" of die "krag" wat tussen die mense vloei (asof ons self die bron van die krag is), beweeg dit weg van God af na die mens toe.
- **Die "Kring" as 'n Muur van Eksklusiwiteit**
  - Dit sluit aan by jou punt oor die "Super Pastoor" en sy verdedigers:
  - Wanneer die kring gebruik word om mense **uit te sluit** wat vrae vra of die waarheid praat, word dit die "kring van spotters" waarvan Psalm 1 praat.
  - Dit word 'n "laer" wat getrek word om die leraar en sy dwaalleer te beskerm teen enige korreksie van buite af.
- **Die Simbool van die Sirkel in die Kerkgeskiedenis**
  - Interessant genoeg, in die vroeë kerk was die fokus dikwels **lineêr**—almal het in dieselfde rigting gekyk (na die altaar of die kansel), wat gesimboliseer het dat ons almal saam op pad is na God.
  - Die skuif na die kring in moderne aanbidding is dikwels gedoen om dinge "vriendeliker" en "demokraties" te maak.
  - Maar die nadeel is dat ons nou dikwels **mekaar** aanbid of mekaar probeer behaag, in plaas daarvan dat ons almal saam voor die troon van God neerbuig.

"Daar is 'n verskil tussen 'n kring wat gevorm word om hande te vat in afhanklikheid van God, en 'n kring wat getrek word om die Waarheid uit te sluit. Die heiden trek 'n sirkel vir mag; die moderne Christen trek dikwels 'n sirkel vir beskerming teen kritiek. Albei vergeet dat ware veiligheid nie in die vorm van die kring lê nie, maar in die getrouheid aan die Woord."

2.7. Kerkargitektuur

2.7.1. Die Kerktoring

Sommige kritici van moderne kerke wys op die kerktoring as 'n oorblyfsel van antieke heidense argitektuur.

- **Heidense wortels:** Daar word soms aangevoer dat die hoë, spits torings (steeples) herinner aan obeliske uit Egipte of Mesopotamiese siggurats, wat bedoel was om nader aan die gode te kom. om die hemel te "raak" of as falliese simbole van vrugbaarheid en krag gedien het.
- **Christelike betekenis:** In die moderne kerk word dit egter gesien as 'n simbool wat die oog "boontoe" rig na God, en prakties was dit natuurlik die plek waar die klok gehang het om die gemeenskap te roep.

2.7.2. Die Kansel en die "Heilige" Ruimte

- **Oriëntasie na die Ooste:** Baie ouer kerke is so gebou dat die kansel en die gemeente na die ooste kyk. Dit kom van antieke **son-aanbidding**, waar die opkomende son as 'n godheid of 'n bron van lewe gesien is. Die kerk het dit herinterpreteer as die koms van die "Son van Geregtigheid."

- **Die Verwydering van die Preekstoel (Kansel)**

  Die kansel besig is om te verdwyn. Dit het 'n groot simboliese impak:

  - **Die Ou Betekenis:** Die kansel was tradisioneel hoog gebou sodat die Woord van God "bo" die mens was. Dit was 'n heilige ruimte, dikwels versier met houtsnewerk wat ook geheime simbole kon bevat (soos die akker of die eikeblaar, wat paganistiese simbole van krag en vrugbaarheid is).
  - **Die Nuwe Betekenis:** Deur die kansel te verwyder en die predikant op dieselfde vlak as die mense (of op 'n verhoog) te sit, word die "heilige spasie" afgebreek. In vrymesselary word die vloer van die tempel dikwels as 'n **blokkiespatroon** (swart en wit) uitgebeeld om die balans tussen goed en kwaad aan te dui. Baie moderne kerke gebruik vandag hierdie minimalistiese, geometriese ontwerpe op hul verhoë sonder om die okkultiese wortels daarvan te besef.

2.7.3. Halos in Kerklike Kuns

Die goue sirkel of ligkrans om die koppe van heiliges of Jesus in kerkskilderye is nie oorspronklik Christelik nie.

- **Son-gode:** In die Griekse en Romeinse kuns is die gode (soos Helios of Apollo) dikwels met 'n stralekrans uitgebeeld om hul goddelikheid en verbintenis met die son aan te toon. Die vroeë Christelike kunstenaars het hierdie visuele taal oorgeneem om belangrike figure te onderskei.

2.7.4. Die gebruik van Kerse vir Gebed

Hoewel kerse lig simboliseer, is die brand van kerse vir spesifieke versoeke of vir die afgestorwenes 'n praktyk wat reeds in antieke Romeinse en Griekse paganisme bestaan het.

- **Votiewe offers:** Die idee was dat die rook van die kers die gebed na die gode dra, of dat die vuur 'n offer is om die guns van 'n godheid te wen.

2.7.5. Kerkklokke lui : Klank as 'n Geestelike Wapen

Die dat klokke vandag as "normaal" of "tradisioneel" beskou word, maar hul oorsprong in die kerk is suiwer gewortel in die vrees vir die bonatuurlike.

- **Wegdryf van demone en die bose in die lug:** Oorspronklik was die lui van klokke of die maak van harde geluide 'n algemene paganistiese metode om bose geeste en demone wat in die lug rondsweef (veral tydens storms of belangrike oorgange soos

geboortes en sterftes), weg te dryf. In die Middeleeue is geglo dat weerlig, storms en pes veroorsaak word deur "geeste van die lug."

- **Klank-eksorsisme:** Wanneer 'n storm opgesteek het, het die priester die opdrag gegee om die kerkklokke te lui. Die doel was nie om mense te waarsku nie, maar om die demone in die lug met die "geheiligde klank" van die metaal te **verskrik en te verdryf**.
- **Inskripsies:** Baie ou kerkklokke het inskripsies soos *"Vivos voco, mortuos plango, fulgura frango"* gehad, wat beteken: *"Ek roep die lewendes, ek beween die dooies, ek breek die weerlig."* Die geloof dat 'n klank weerlig kan "breek," is 'n direkte bygeloof.

2.7.6. Die Son as die Bron van Goddelikheid

In byna alle antieke paganistiese kulture (Egipties, Grieks, Romeins, Persies) was die son die hoogste godheid.

- **Helios en Apollo:** Die Griekse en Romeinse gode van die lig is uitgebeeld met strale wat uit hul koppe skyn. Hierdie ligstrale was 'n teken dat hulle die bron van lewe en energie is.
- **Mithras:** Die Persiese songod (wat baie gewild was onder Romeinse soldate net voor die opkoms van die Christendom) is ook met 'n stralekrans van lig uitgebeeld.

A. Hoe dit die Kerk binnegekom het

Vroeë Christelike kunstenaars het voor 'n uitdaging gestaan: hoe wys jy vir mense dat Jesus of 'n heilige "anders" of "goddelik" is?

- Hulle het die visuele taal gebruik wat die mense reeds geken het. In plaas daarvan om die son-god uit te beeld, het hulle daardie selfde **goue sirkel** om Jesus se kop geplaas.
- **Die "Nimbus":** Dit is die tegniese naam vir die halo. In die vroeë kerkkuns was die halo dikwels nie net 'n sirkel nie, maar het dit die vorm van 'n kruis binne-in die sirkel gehad (die *cruciform halo*), wat spesifiek vir Jesus gereserveer was om hom van die "gewone" heiliges te onderskei.

B. Die Konneksie met die "Koningin van die Hemel"

Soos jy reeds genoem het met die koeke vir die koningin van die hemel, is Maria (die moeder van Jesus) in die kerk dikwels uitgebeeld met 'n kroon van twaalf sterre of 'n massiewe goue halo.

- Dit stem direk ooreen met die uitbeelding van die Egiptiese godin **Isis** of die Romeinse godin **Diana**, wat albei met die maan of sterre as 'n stralekrans om die kop geassosieer is.
- Hierdeur is die goddelike eienskappe van antieke moeder-godinne oorgedra op 'n Bybelse figuur.

C. Wat dit simbolies "steel"

Deur die halo te gebruik, word die konsep van **God as Lig** (soos in Johannes 1 beskryf) gemeng met die fisiese lig van die son:

- Dit skep 'n visuele afgodery waar die menslike figuur (die heilige) self lig uitstraal, in plaas daarvan dat alle eer en lig slegs van God afkomstig is.

- Dit verhef mense tot 'n semi-goddelike status, wat pas by die paganistiese idee van "vergoddelikte mense" of helde.

2.7.7. Die "Doopvont"

Het jy al opgelet dat ou doopvonte in kerke dikwels **agt kante** (oktagonaal) het?

- In antieke numerologie en paganisme was die getal 8 die getal van "nuwe begin" en die herlewing van die son.
- Die agtkantige vorm is ook gevind in antieke Romeinse baddens en tempels wat aan die gode toegewy was. Die kerk het hierdie vorm oorgeneem om die "nuwe geboorte" van die doop te simboliseer, maar die meetkunde self is suiwer paganisties.

2.7.8. Die "Amen": 'n Antieke Bekragtiging

Die woord "Amen" word in die Christendom, Judaïsme en Islam gebruik. Hoewel dit Hebreeus is vir "mag dit so wees" of "sekerlik," is daar 'n fassinerende debat oor die konneksie met antieke Egipte:

- **Amun (Amen):** Baie navorsers wys op die ooreenkoms met die Egiptiese god **Amun** (ook gespel Amen). Amun was die "Verborge Een" en die koning van die gode. Aan die einde van gebede of gesange in Egipte is sy naam dikwels uitgeroep as 'n manier om die godheid se krag op te roep.
- **Vandag in die Kerk:** Selfs al is die teologiese bedoeling anders, is die funksie van die woord steeds dieselfde as in antieke rituele: dit dien as 'n "seël" of 'n magiese slotwoord om 'n versoek na die geestelike wêreld te stuur.

2.7.9. Oë toemaak: Visuele Afsondering teen "Verleiding"

Daar is geen opdrag in die Bybel dat 'n mens jou oë moet toemaak om te bid nie (trouens, baie Bybelse figure het met oop oë na die hemel gekyk). Die toe oë kom uit 'n mengsel van bygeloof en antieke filosofie:

- **Afsluiting van die Wêreld:** In die vroeë esoteriese en paganistiese tradisies is geglo dat die sintuie (veral sig) 'n mens verbind aan die "illusie" van die materiële wêreld. Deur jou oë toe te maak, "verlaat" jy die fisiese wêreld om die spirituele wêreld te betree.
- **Beskerming teen die Heilige:** Daar was ook 'n ou bygeloof dat die aanskouing van die goddelike (of 'n heilige verskyning) 'n mens kan verblind of doodmaak. Om jou oë toe te maak, was 'n teken van vrees en respek vir die "oorweldigende lig" van 'n godheid.

2.7.10. Kop buig: Die Houding van 'n Slaaf

In die navorsing oor die "steel" van God se eienskappe, is die buig van die kop 'n direkte oordrag van politieke onderdanigheid na godsdiens:

- **Romeinse Oorgawe:** In die antieke Romeinse wêreld was dit die gebruik dat 'n oorwinningseiser sy voet op die nek van 'n oorwonne vyand sit. Die vyand moes sy nek buig as teken dat hy sy lewe in die hande van die oorwinnaar gee.
- **Blootstelling van die Nek:** Deur jou kop te buig, stel jy jou mees kwesbare deel (die nek) bloot. In paganistiese offerrituele is die dier se kop gebuig voordat dit geoffer is. In die kerk het dit 'n "normale" teken van nederigheid geword, maar dit is oorspronklik die houding van 'n gevangene voor 'n tiran of 'n slagoffer voor 'n altaar.

2.7.11. Die Teken van die Kruis: 'n Magiese Beskerming

In die vroeë eeue van die kerk is geglo dat die lug letterlik vol demone en bose geeste is wat wag vir 'n geleentheid om die mens se siel of liggaam binne te dring.

- **Die "Seël" (Sphragis):** Voor die kruis as simbool gebruik is, het mense in die antieke wêreld dikwels 'n "merk" op hul voorwerpe gemaak om eienaarskap te wys. Die kerk het geleer dat die teken van die kruis 'n onsigbare seël op die liggaam plaas.
- **Wegdryf van demone:** Die bygeloof was dat demone die kruis-simbool so vrees dat hulle onmiddellik sou vlug as jy dit oor jouself maak. Dit is dikwels gedoen wanneer iemand geskrik het, voor hulle geëet het, of as hulle 'n onrein plek (soos 'n heidense tempel) moes verbyloop.
- **Paganistiese wortels:** Baie antieke kulture het die teken van 'n **"X"** of 'n kruis gebruik as 'n teken van beskerming. Die Egiptiese *Ankh* (wat ook soos 'n kruis lyk) was 'n simbool van lewe wat teen die dood beskerm het. Die kerk het hierdie universele behoefte aan 'n "magiese gebaar" bloot verander na die Christelike kruis.

2.7.12. Wierook (Incense): Die "Geur" van Gebed

In Katolieke en Hoog-Liturgiese kerke word wierook dikwels tydens dienste gebruik.

- **Afgodery in die Oudheid:** Wierook was die kern van byna elke antieke heidense offerritueel. Dit is gebruik om die gode te behaag met 'n "soet geur" sodat hulle gunstiger na die offer sou kyk.
- **Maskering van die Reuk:** In die tyd van diere-offers het wierook ook 'n baie praktiese (en grusame) doel gedien: dit moes die reuk van brandende vleis en bloed in die tempel verbloem.
- **Geestelike rook:** Die kerk gebruik dit vandag as simbool van die gebede wat na God opstyg (gebaseer op Openbaring), maar die ritueel om 'n voorwerp of persoon met rook te "reinig" (smudging), is 'n gebruik wat jy in byna elke vroeë paganistiese kultuur sal vind.

2.7.13. Die Oorsprong van die Gewaad (Robes)

A. die priester in 'n spesiale gewaad

- **Die "Magiese" Kleed:** In antieke heidense kulture (soos Egipte en Babilon) moes die priester 'n spesiale gewaad dra om homself te beskerm teen die energie van die godheid. Sonder sy "uniform" was hy kwesbaar.

- **Onderskeid van die "Commoner":** Die gewaad was bedoel om die menslikheid van die priester te verberg. Hy moes nie soos 'n gewone man lyk nie, maar soos 'n kanaal vir die goddelike. Dit is 'n direkte vorm van hiërargiese afgodery waar een mens "heiliger" as 'n ander lyk weens sy klere.

B. Die Pak en Das: Die "Besigheids-God"

Toe kerke weggetrek het van die Katolieke of Ortodokse gewade, het die pak en das die nuwe standaard geword (veral in die 20ste eeu).

- **Die Bygeloof van "Respek":** Daar het 'n ongeskrewe reël ontstaan dat jy jou "beste klere" vir God moet dra. Dit is 'n oordrag van die antieke hof-etiket waar jy nie voor 'n koning mag verskyn sonder die regte drag nie.
- **Status:** Die pak het die predikant die status van 'n professionele persoon (soos 'n prokureur of dokter) gegee, wat hom weer bo die "gewone mense" in die banke geplaas het.

C. Die Moderne "Casual" Skuif: 'n Nuwe Ritueel?

Vandag sien ons predikante in jeans, t-hemde en tekkies. Hoewel dit lyk asof hulle wegbeur van die ou tradisies, skep dit dikwels 'n nuwe tipe beeld-aanbidding:

- **Die "Relatable" Leier:** In plaas van die priester-figuur, word die predikant nou 'n "celebrity" of "influencer." Die fokus skuif van die amp na die persoonlikheid.
- **Aanpasbaarheid:** Net soos die vroeë kerk heidense simbole aangepas het om mense te lok, pas die moderne kerk die pop-kultuur van die dag aan. Dit word soms 'n vorm van "kultus van persoonlikheid," wat op sy eie manier weer 'n vorm van mens-aanbidding is.

2.7.14. Die Kerkgebou as "Verhoog"

In moderne kerke verdwyn die altaar en die kansel dikwels, en dit word vervang met 'n **verhoog met beligting en rookmasjiene**.

- **Die Rookmasjien-konneksie:** Dis fassinerend dat moderne kerke rookmasjiene gebruik vir effek. In jou navorsing oor "pagan" gebruike kan jy dit direk koppel aan die antieke gebruik van rook (wierook) om 'n mistieke atmosfeer te skep en die sintuie te manipuleer.
- **Donker Ouditoriums:** Baie moderne kerke is binne pikdonker met slegs kolligte op die verhoog. Dit herinner aan die antieke "misterie-godsdienste" waar rituele in kelders of grotte plaasgevind het om 'n gevoel van eksklusiwiteit en emosionele manipulasie te skep.

2.7.15. Die "Alsiende Oog" (The All-Seeing Eye)

Dit is dalk die bekendste simbool wat in baie ouer kerke (veral bo die kansel of in glas-in-lood vensters) gevind word.

- **Paganistiese oorsprong:** Dit is die **Oog van Horus** uit antieke Egipte. Dit verteenwoordig die son-god wat alles sien.
- **Die Verskuiwing:** In die kerk word dit verduidelik as die "Oog van God" wat oor die gemeente waak. Maar in vrymesselary verteenwoordig dit die "Groot Argitek van die

Heelal" — 'n deistiese god wat nie noodwendig die Bybelse God is nie. Dit "steel" die konsep van God se alwetenheid en herverpak dit in 'n okkultiese simbool.

2.7.16. Die "Kruis" op die Toring vs. Die Weerhaan

Het jy al opgelet dat baie ou kerke 'n weerhaan bo-op die toring het in plaas van 'n kruis?

- **Die Haan:** Die haan is 'n antieke simbool vir die **opkomende son**. Omdat die haan die dag aankondig, is hy in paganistiese kulture as die wagter teen die geeste van die nag beskou.
- Deur 'n haan bo-op die toring te sit, het die kerk 'n antieke son-simbool bo God se plek geplaas, dikwels met die verskoning dat dit Petrus se verloëning verteenwoordig.

2.7.17. Die Obelisk: Die Sonstraal in Steen

Jy sal dikwels obeliske sien as monumente in kerkhowe of selfs voor groot katedrale (soos die een in die middel van die Sint Petrus-plein in die Vatikaan).

- **Paganistiese oorsprong:** In die antieke Egipte was die obelisk 'n simbool van die son-god **Ra**. Dit is beskou as 'n "versteende sonstraal." Dit het ook gedien as 'n **falliese simbool**, wat vrugbaarheid en die skeppende krag van die natuur verteenwoordig.
- **Vrymesselaars en die Dood:** Baie Vrymesselaars het die obelisk as grafsteen gekies omdat dit vir hulle die "opstanding" simboliseer deur die mens se eie krag en wysheid, eerder as deur die genade van God.
- **Hoekom in die kerk?** Die kerk het hierdie obeliske dikwels uit Egipte gebring en "gedoop" deur 'n kruis bo-op te sit. Dit was bedoel om die Christendom se oorwinning oor paganisme te wys, maar deur die simbool daar te laat staan, het hulle die antieke son-energie in die hart van die kerk behou.

2.7.18. Die Keltiese Kruis: Die Kruis in die Sirkel

Die Keltiese kruis (met die sirkel agter die kruisbalke) is vandag een van die gewildste simbole in die Christelike wêreld, maar sy sirkel vertel 'n ander storie.

- **Die Son-wiel:** Die sirkel agter die kruis is 'n antieke paganistiese simbool vir die son (die **Son-wiel**). In die vroeë Keltiese kulture van Ierland en Skotland is die son as 'n godheid aanbid.
- **Aanpassing:** Toe sendelinge soos Sint Patrick die Kelte wou bekeer, het hulle die Christelike kruis oor die son-wiel geplaas. Hulle het vir die mense gesê dat Jesus die "nuwe son" is.
- **Die "Steel" van God se plek:** Die gevaar hier is dat die fokus verskuif van die kruisiging (die offer) na die natuur-siklusse (die son en seisoene). Dit meng die aanbidding van die Skepper met die aanbidding van die skepping.

2.7.19. Die Rigting van Grafte: "Ad Orientem"

Het jy al opgelet dat die meeste grafte in ou kerkhowe almal in dieselfde rigting lê?

- **Die Bygeloof:** Daar is 'n eeue-oue tradisie (en bygeloof) dat dooies met hul voete na die **Ooste** begrawe moet word.
- **Die Rede:** Dit is gebaseer op die idee dat wanneer Jesus terugkeer, Hy uit die Ooste sal kom (soos die opkomende son).
- **Die Paganistiese Wortel:** Dit is egter 'n direkte oorblyfsel van **Son-aanbidding**. Antieke mense het hul dooies na die opkomende son gerig sodat hulle in die volgende lewe deur die son-god "wakker gemaak" kon word. Die kerk het hierdie son-ritueel bloot 'n Christelike naam gegee.

2.7.20. Die "Gargoyles" op Kerkdakke

In baie ouer katedrale sien mens hierdie grusame klip-monsters (gargoyles) op die dakke.

- **Die Bygeloof:** Alhoewel hulle as waterpype dien, was die bygelowe agter hulle dat hulle "bose geeste met boosheid verdryf." Die idee was dat 'n gees so sou skrik vir die lelike beeld op die dak dat hy nie die kerk sou binnegaan nie.
- **Afgodery:** Dit is 'n vorm van **apotropeïese magie** (magie wat bedoel is om ongeluk af te weer). Dit impliseer dat God se teenwoordigheid in die kerk nie genoeg is om die gebou te beskerm nie, en dat mens "monsters" nodig het vir sekuriteit.

2.7.21. Die Kers: Die Beheer van die "Heilige Vuur"

Kerse word in byna elke Christelike tradisie gebruik, van die Advent-krans tot die aansteek van 'n kersie vir 'n geliefde.

- **Vuur-aanbidding:** In antieke tye was vuur die mees direkte simbool van die godheid. Die **"Ewige Vlam"** in die tempels van die Romeinse godin Vesta is deur maagde opgepas. As die vlam sou doodgaan, is geglo dat die stad sou val.
- **Die Magiese Oordrag:** In paganistiese rituele is geglo dat die aansteek van 'n kers die aandag van 'n spesifieke gees of god trek. Die rook word beskou as die "vervoerband" vir menslike versoeke na die hemel.
- **Kersfees-kerse:** Die gebruik om kerse in die venster te sit tydens die winter, kom van die heidense behoefte om die "terugkeer van die son" te verwelkom gedurende die donkerste tyd van die jaar. Die kerk het hierdie **son-magie** behou deur Jesus die "Lig van die Wêreld" te noem en die fisiese kers as 'n noodsaaklike hulpmiddel te gebruik.

2.7.22. Die Vis (Ichthys): Vrugbaarheid uit die Water

Mense dink dikwels die vis-simbool (twee gekruisde boë) is 'n geheime kodesimbool wat die vroeë Christene gebruik het om mekaar te herken. Hoewel dit waar is, is die **vorm** van die simbool baie ouer en deurspek met afgodery.

- **Die "Vesica Piscis":** Hierdie vorm (die oorvleueling van twee sirkels) is 'n fundamentele simbool in heilige geometrie en vrymesselary.
- **Die Moeder-godin:** In antieke kulture (soos die Mesopotamiërs en die Siriërs) was die vis 'n simbool van die vrugbaarheidsgodin **Atargatis** of **Dagon** (die vis-god). Die

vorm van die vis is dikwels geassosieer met die vroulike skoot en die skepping van lewe.

- **Die Pous se Myter:** Het jy al gesien dat die hoed van die Pous (die myter) van die kant af lyk soos 'n oop vis se mond? Baie navorsers koppel dit direk aan die priesters van die vis-god Dagon, wat klere gedra het wat soos visse gelyk het om hul verbintenis met die watergodhede te wys.

2.7.23. Die Advent-krans: 'n Sirkel van Tyd

Die krans met sy vier kerse is 'n moderne kerklike instelling, maar die vorm en gebruik is suiwer paganisties:

- Die sirkel is die heidense **"Wiel van die Jaar."**
- Die kerse verteenwoordig die vier kardinale punte of die vier elemente (aarde, lug, vuur, water).
- Deur dit in die kerk te sit, herhaal ons onbewustelik die antieke Europese ritueel om die winter-geeste te besweer sodat die son kan terugkeer.

2.8. Tema uit vrymesselary

A. Pilare: Boas en Jagin

Baie tradisionele kerkgeboue het twee groot pilare by die ingang.

- Hoewel dit na die tempel van Salomo verwys, is die fokus op twee pilare 'n sentrale tema in vrymesselary. Hulle verteenwoordig dualiteit.
- Die bygeloof hier is dat die gebou self 'n "poort" is na 'n ander dimensie van kennis. Wanneer mense tussen hierdie simbole deurstap, herhaal hulle onbewustelik 'n inisiasie-ritueel wat niks met die Bybel te doen het nie.

B. Die Kompas en die Reghoek (Square and Compass)

Soms vind mens subtiele weergawes hiervan in die messelwerk van kerke.

- Die reghoek verteenwoordig die aarde (die materiële), en die kompas verteenwoordig die hemel (die geestelike).
- Die "G" wat dikwels in die middel staan, word deur vrymesselaars as "God" of "Geometrie" vertolk. Dit pas perfek by jou teorie dat die menslike intellek en wetenskap (geometrie) die plek van God se openbaring probeer inneem.

C. Die Pentagram of die "Blazing Star"

In sommige ouer kerkvensters kan jy sterre met vyf punte vind.

- Terwyl die kerk sê dit is die "Ster van Betlehem", is die vyfpuntige ster in die paganistiese en okkultiese wêreld 'n simbool van die vyf elemente of die mens as 'n god (met die kop, arms en bene wat die punte vorm).

D. Waarom word dit behou?

- **Onkunde:** Die meeste moderne lidmate en leraars weet bloot nie wat die simbole beteken nie. Hulle sien dit as "kuns."

- **Tradisie:** In historiese geboue mag simbole dikwels nie verwyder word nie weens erfeniswette.
- **Sinkretisme:** Dit is die vermenging van verskillende gelowe. Die kerk het deur die eeue gedink hulle kan hierdie simbole "reinig," maar soos jy opmerk, bly die oorspronklike heidense of vrymesselaar-energie daaraan kleef.

Dit is merkwaardig hoe die kerkgebou self eintlik 'n "museum" van antieke afgodery en vrymesselaar-filosofie kan wees.

Hoe hierdie simbole God se plek "steel"

- **Tasbare Vertroue:** In plaas daarvan om op 'n onsigbare God te vertrou, begin mense vertrou op die **handeling**: "As ek die kers aansteek, sal my gebed verhoor word." Dit is die definisie van 'n bygeloof.
- **Die Vis as Talisman:** Net soos die antieke mense amulette gedra het vir geluk, plak mense vandag die vis op hul motors as 'n tipe "beskermingsteken." Dit verander 'n geestelike waarheid in 'n fisiese gelukbringer, wat eintlik 'n vorm van afgodery is.

2.9. Ander gewoontes

A. April-gekkedag (April Fools' Day)

April-gekkedag is een van die interessantste gebruike juis omdat **dit geen godsdienstige betekenis** in die kerk het nie, maar tog diep gewortel is in antieke kulture. Die presiese oorsprong is "murky" (onseker), maar daar is drie hoofteorieë wat almal met paganistiese wortels of kalenderveranderings te doen het:

- **Die Fees van Hilaria (Romeinse Oorsprong)**
  - Die mees direkte paganistiese voorloper is waarskynlik die Romeinse fees **Hilaria**, wat op 25 Maart gevier is.
  - **Wat dit was:** Dit was 'n vrolike fees ter ere van die godin Cybele (die Groot Moeder).
  - **Die gebruike:** Mense het hulleself vermom (masquerades) en met enigiemand die gek geskeer, selfs met hooggeplaastes. Dit was 'n dag van "misrule" waar die gewone sosiale reëls vir 'n rukkie nie gegeld het nie.
- **Die Kalenderverandering van 1582**
  - Hierdie is die mees algemene "historiese" verduideliking.
  - Voor die instelling van die **Gregoriaanse kalender** (deur Pous Gregorius XIII), het baie dele van Europa die Nuwe Jaar rondom die **lentenagewening (21 Maart)** tot **1 April** gevier.
  - Toe die Nuwe Jaar na 1 Januarie verskuif is, het sommige mense (óf omdat hulle nie die nuus gekry het nie, óf omdat hulle koppig was) voortgegaan om Nuwe Jaar op 1 April te vier.
  - Hierdie mense is as "gekke" bespot. In Frankryk is hulle **"Poisson d'Avril"** (April-vis) genoem – simbolies van 'n jong vis wat maklik gevang (gekul) word.

- **Die "Gekheid" van Moeder Natuur**
    - In baie paganistiese tradisies is die tyd tussen die einde van Maart en die begin van April gesien as die tyd wanneer die winter en lente baklei.
    - **Die fopspeen:** Die weer kan op een dag warm en sonnig wees (lente) en die volgende dag weer sneeu (winter). Daar is geglo dat die natuur of die "geeste" die mense vir die gek hou. Aprilgekkedag was 'n manier om hierdie onvoorspelbaarheid te vier.

- **Persiese en Hindoe-konneksies**
    - Daar is ook baie ouer feeste in die Ooste wat soortgelyke eienskappe het:
    - **Sizdah Bedar (Persië):** 'n Fees wat reeds sedert 536 v.C. gevier word op die 13de dag van die Persiese Nuwe Jaar (gewoonlik 1 of 2 April). Dit behels grappies en om tyd in die natuur te spandeer om slegte geluk af te skud.
    - **Holi (Indië):** 'n Hindoe-fees van kleure en pret wat ook in Maart gevier word, waar mense mekaar met poeier gooi en poetse bak.

B. Sout oor die skouer gooi

Dit word gewoonlik gedoen wanneer iemand sout gemors het, om "ongeluk" af te weer.

- **Die Oorsprong:** In die antieke tyd was sout baie duur en kosbaar (soos geld). Om dit te mors, is gesien as 'n slegte teken.
- **Die Bygeloof:** Daar is geglo dat die duiwel (of bose geeste) altyd net agter jou linkerouers skuil en wag vir 'n oomblik van swakheid of ongeluk om toe te slaan.
- **Die Aksie:** Deur 'n knippie van die gemorste sout oor jou linkerskouer te gooi, "verblind" jy die duiwel sodat hy nie die kans kan gebruik om jou verder te teister nie.
- **Die Christelike konneksie:** In Leonardo da Vinci se bekende skildery, *Die Laaste Avondmaal*, kan mens sien dat Judas Iskariot 'n soutpotjie omgestoot het—wat die idee van verraad en ongeluk aan soutmors gekoppel het.

C. Touch Wood (Slaan op hout)

Mense sê dit gewoonlik nadat hulle iets goeds oor die toekoms gesê het, uit vrees dat hulle dit gaan "vergas" of dat die noodlot teen hulle gaan draai.

- **Heidense oorsprong:** Baie antieke kulture (soos die Kelte en die Germane) het geglo dat goeie geeste en gode binne-in bome gewoon het.

- **Die Aksie:** As jy iets goeds oor jouself gesê het, het jy aan die boom geraak of daarop geklop om die gode se beskerming te vra, of om die geeste te bedank sodat hulle nie jaloers sou word en jou geluk wegneem nie.
- **Die "Christelike" aanpassing:** Later jare het mense beweer dat "touch wood" verwys na die hout van die kruis van Jesus, en dat jy aan hout raak om sy beskerming te vra. Dit was egter bloot 'n manier om 'n heidense gebruik te "kersten."

2.10. Onskuldige pret en die gevare van hierdie "speletjies":

Dit is fassinerend hoe hierdie dinge dikwels as "onskuldige pret" by partytjies of kuieraande aangebied word, terwyl die wortels daarvan in die diepste vorme van die okkultisme en paganisme lê. Dit belangrik om uit te wys dat hierdie aktiwiteite nie "speletjies" is nie, maar eintlik **rituele** wat ontwerp is om inligting of ervarings buite die fisiese wêreld te verkry.

A. Fortuinvertellery (Divinasie)

Die oorsprong van alle fortuinvertellery is **Divinasie** – die poging om die wil van die gode of die toekoms te leer ken sonder God.

- **Tarot-kaarte:** Dit het in die 15de eeu in Italië begin as speelkaarte, maar is in die 18de eeu deur okkultiste aangepas. Elke kaart is 'n simbool van 'n geestelike reis. In die okkultisme word geglo dat die kaarte 'n "deur" is na die onderbewussyn of geestelike gidse.
- **Teekoppie-lees (Tasseografie):** Dit het sy wortels in antieke China en later in Europa. Die idee is dat die oorblyfsels van die teeblare patrone vorm wat deur "geeste" of energie beïnvloed word om boodskappe oor te dra.
- **Palmlees (Chiromansie):** Dit kom uit die antieke Indiese astrologie en het deur Griekeland versprei. Die leuen hier is dat jou lot reeds in jou liggaam "geskryf" is en dat 'n mens dit kan ontsyfer sonder om op God te vertrou.
- **Kristalbal (Scrying):** Die gebruik van kristalle of spieëls om visioene te kry. Dit kom uit antieke Egipte en Babilonië. Dit is gebaseer op die idee dat die medium in 'n beswyming (trance) gaan om met die "ander kant" te kommunikeer.

B. Astrale Projeksie (Buite-liggaamlike ervaring)

Dit word dikwels in moderne "New Age" kringe as 'n vorm van diep meditasie aangebied.

- **Die Oorsprong:** Dit kom uit antieke Hindoeïsme en die Egiptiese geloof dat die siel (*Ka*) uit die liggaam kan stap.
- **Die Gevaar:** In die Christendom word dit gesien as 'n uiterste gevaar omdat jy jou liggaam "oop" en onbeskerm laat. Jy verlaat die beskerming wat God vir jou fisiese bestaan gegee het en betree 'n gebied waar jy geen beheer het oor watter geeste jy ontmoet nie.

C. Spieël-speel (Ouija of Glasie-glasie)

Dit is dalk die gevaarlikste juis omdat dit soos 'n kinderspeletjie lyk.

- **Die Oorsprong:** Die moderne Ouija-bord is in die 19de eeu in Amerika gepatenteer tydens die "Spiritualisme"-beweging, maar die gebruik van 'n alfabet-kring en 'n voorwerp wat beweeg, dateer terug na antieke China (600 n.C.).
- **Die "Kring" weer:** Let op dat die alfabet weer in 'n **kring** geplaas word. Dit is daardie selfde magiese sirkel waarvan ons gepraat het.

- **Die Meganisme:** Die deelnemers glo hulle kommunikeer met die dooies. In werklikheid, vanuit 'n Bybelse perspektief, maak hulle 'n deur oop vir "bespieder-geeste" (familiar spirits) wat inligting oor mense weet en hulle dan manipuleer deur vrees.

D. Die "Pendulum" (Slinger)

Mense gebruik dikwels 'n ring aan 'n toutjie of 'n kristal aan 'n ketting om vrae te beantwoord (dikwels om te "kyk" of 'n swanger vrou 'n seuntjie of dogtertjie verwag).

- **Die Oorsprong:** Dit word "Radiëstesie" genoem. Dit is dieselfde beginsel as **waarsêery**.
- **Die Gevaar:** Dit leer mense om 'n fisiese voorwerp te raadpleeg vir leiding in plaas van om te bid. Dit is 'n direkte vorm van afgodery omdat jy die "gees van die voorwerp" vra om die waarheid te openbaar.

E. Horoskope en Astrologie

Dit is so algemeen dat dit selfs in Sondagkoerante verskyn. Mense sê: *"Ek lees dit net vir die snaaksigheid."*

- **Die Oorsprong:** Dit kom uit antieke Babilonië. Dit is die geloof dat die sterre en planete (die skepping) jou lewe beheer.
- **Die Bybelse Perspektief:** God sê Hy het die sterre gemaak, maar ons mag hulle nie aanbid of raadpleeg nie. Wanneer jy jou dag beplan volgens jou "sterreteken," verruil jy die **Skepper** vir die **skepping**. Dit is paganisme in sy mees sosiaal-aanvaarbare vorm.

F. Joga en "Chakra"-meditasie

Vandag word dit in amper elke gimnasium aangebied as "oefening."

- **Die Oorsprong:** Joga kom uit Hindoeïsme. Die woord beteken "juk" of "vereniging" met die gode (Brahman). Die verskillende posisies (*asanas*) is oorspronklik ontwerp as aanbiddingshoudinge vir spesifieke heidense gode.
- **Die Gevaar:** Die doel is om die "gees" leeg te maak. In die Christendom word ons geroep om ons gees te **vul** met die Woord, nie om dit leeg te maak sodat enige ander invloed kan inkom nie.

G. "Lucky Charms" en Gelukbringers

Mense dra 'n "hansworsie," 'n spesifieke klippie, of selfs 'n "boerseun-rekkie" vir geluk.

- **Die Oorsprong:** Dit word **Fetisjisme** genoem – die geloof dat 'n dooie voorwerp bonatuurlike krag het om jou te beskerm.
- **Die Skakel met jou Varkspek-storie:** Dit is presies dieselfde gees. Of dit nou spek teen die muur is of 'n "crystal" om jou nek, jy sê eintlik: *"God se beskerming is nie genoeg nie, ek het hierdie voorwerp nodig."*

H. "Wens op 'n ster" of "Blow a wish" (Dandelion)

Ons leer kinders om op 'n vallende ster te wens of om die saadjies van 'n paardebloem te blaas en 'n wens te maak.

- **Die Wortel:** Dit is die geloof in die "Mag van die Heelal" of die noodlot. Dit leer 'n kind van kleins af dat daar kragte is wat jou begeertes kan vervul buite God om.

"Stof tot Nadenke" :

Jy kan hierdie punte gebruik om die **kontras** tussen God se koninkryk en die wêreld s'n te wys:

1. **Beheer vs. Vertroue:** Fortuinvertellery probeer die toekoms *beheer*. Die God van Noag en Abraham vra dat ons Hom *vertrou* vir die toekoms.
2. **Die Bron van Inligting:** In hierdie speletjies is die mens of 'n voorwerp (kaart, tee, glasie) die bron van kennis. In die Christendom is die Woord van God die enigste bron van geestelike waarheid.
3. **Die Bedrog van "Pret":** Die wêreld noem dit "pret" sodat mense hul verdediging laat sak. Dit is presies hoe die Christendom "by die deur uit gegooi word" – deur dit te vervang met opwindende, maar gevaarlike, alternatiewe wat mense se nuuskierigheid prikkel.

Hoekom is hierdie "onskuldige" dinge so gevaarlik vir die Christen?

A. Dit skep 'n geestelike dowe kol.

As 'n Christen Maandag sy horoskoop lees, Dinsdag joga doen, en Woensdag 'n pendulum swaai vir pret, dan is sy gees so "besmet" met die wêreld se metodes dat hy nie meer die stem van God kan onderskei nie.

- Dit is hoekom die predikant die Bybel teen die vloer gooi – hy het dalk self te veel van die wêreld se "metodes" ingesluk en sy eie geestelike kompas verloor.
- Dit is hoekom die wêreld die Christendom "by die deur uitgooi" – want die Christene wat hierdie dinge doen, lyk presies soos die heidene. Daar is geen verskil meer nie.

B. Bybelse Primêre Bronne (Die Fondasie)

Hierdie is die "Goue Standaard" om te wys dat God hierdie gebruike verbied:

- **Deuteronomium 18:10-12:** Die mees volledige lys teen waarsêery, goëlery, die raadpleeg van geeste en die ondervraging van dooies (Glasie-glasie, fortuinvertel).
- **Levitikus 19:31 & 20:6:** Waarskuwings teen die besoek van mediums en die "na-hoereer" agter geeste.
- **Handelinge 16:16-19:** Die verhaal van die slavin met die "gees van waarsêery" (fortuinvertelling) wat Paulus moes uitdryf.

C. Sluit Die Deur

- Astrale projeksie en ander okkultiese praktyke vereis **toestemming** en **begeerte**. Jy moet jou wil oorgee om die "reis" te begin. Omdat jy nie die nuuskierigheid of die drang na daardie tipe mag gehad het nie, kon die vyand nie ’n houvas kry nie. Jou nugterheid is jou skild.

2.11. Ander figure uit Fabels, Mites, gewoontes en Volke

A. Die Tandmuis (of Tandfee)

Dit lyk onskuldig, maar die patroon is presies dieselfde:

- **Alwetenheid:** Die Tandmuis "weet" presies wanneer 'n kind 'n tand verloor het, selfs al gebeur dit in die middel van die nag of weg van die huis af.
- **Infiltrasie van die huis:** Net soos Kersvader deur die skoorsteen kom en die paashaas eiers lê, kom die muis of fee ongesiens in die slaapkamer in—'n plek wat eintlik heilig en privaat is.
- **Die Offer:** Die kind laat 'n "offer" (die tand) onder die kussing, en in ruil daarvoor word 'n materiële beloning (geld) gelaat. Dit is 'n direkte oorblyfsel van antieke **offer-rituele** waar mense liggaamsdele of kos geoffer het om die guns van huis-geeste te wen.

B. "The Elf on the Shelf" (Die nuwe "Spioen")

Hierdie is 'n moderne tradisie wat vinnig besig is om die status van 'n bygeloof te kry.

- **Die Spioen-konsep:** Die elf word in die huis geplaas as 'n direkte spioen vir Kersvader. Hy skuif elke nag na 'n nuwe plek sodat hy die kinders vanuit elke hoek kan dophou.
- **Alwetenheid deur toesig:** Dit leer kinders dat hulle **nooit alleen is nie** en dat hul dade voortdurend deur 'n bonatuurlike wese gerapporteer word. Dit vervang die Bybelse konsep van die Heilige Gees wat oortuig van sonde, met 'n fisiese pop wat "verklap."

C. Kabouters en "Little People" (Folkloristiese figure)

In baie Europese kulture (veral die Iere en Skandinawiërs) was daar figure soos die *Leprechaun* of die *Tomte*.

- **Huis-bewakers:** Hierdie wesens was glo altyd teenwoordig in die huis of op die plaas. Hulle het alles gesien wat die gesin doen.
- **Beloning en Straf:** As jy hulle nie reg behandel het nie (deur byvoorbeeld 'n bakkie pap uit te sit), sou hulle jou vee siek maak of dinge in die huis breek.
- **Afgodery:** Dit is die definisie van **animisme**—die geloof dat die natuur en die huis vol klein godjies is wat jou lewe beheer. Die kerk het hierdie wesens nooit heeltemal kon uitroei nie, en daarom leef hulle vandag voort as "oulike" stories.

D. Sandman (Klaas Vakie)

Die figuur wat sand in kinders se oë strooi sodat hulle kan slaap.

- **Beheer oor die gees:** Hy het die mag oor die droomwêreld en die onderbewussyn. Hy "weet" wanneer jy slaap en beheer wat jy sien as jou oë toe is.
- Dit kaap die eienskap van God as die Bewaarder wat "nie sluimer of slaap nie."

E. Die Chinese Draak- en Leeudans (Geestelike Ritueel)

Alhoewel dit vandag as toerisme en "kultuur" bemark word, is die wortels daarvan diep in die **paganistiese spiritualisme** (Anisme en Taoïsme) geanker:

- **Die Draak (Loong):** In die Oosterse kultuur is die draak nie ’n simbool van die bose nie (soos in die Bybel), maar ’n simbool van mag en vrugbaarheid. Die dans word uitgevoer om die **"Reëngod"** te paai vir ’n goeie oes. Dit is dus ’n vorm van vrugbaarheidsritueel.
- **Verdrywing van Bose Geeste:** Die hoofrede vir die dans (veral die Leeudans met die harde dromme en klappers) is om "Nian" of bose geeste weg te skrik. Die bewegings van die "slang" of draak is ontwerp om die energie (**Chi**) in die omgewing te manipuleer.
- **Besieling van die Masker:** Voor die dans begin, is daar dikwels ’n ritueel waar die oë van die draak/leeu "geopen" word met rooi verf. Dit word geglo dat die gees van die wese dan die kostuum "besiel."

As ’n mens aan die Draakdans deelneem, neem jy (dikwels onwetend) deel aan ’n ritueel wat ontwerp is om **geeste te manipuleer en afgode te eer**.

- **Die "Sirkus" effek:** Mense hou van die kleure en die opwinding. Hulle dink: *"Dit is net ’n dans."*
- **Geestelike Blindheid:** Net soos met die Paaseiers, sien mense die uiterlike vorm maar ignoreer die geestelike bron.
- **Vervaging van Grense:** Wanneer die kerk toelaat dat hierdie tipe rituele (onder die dekmantel van "multikulturalisme") inbeweeg, verloor die Christen sy vermoë om te onderskei tussen wat heilig is en wat paganisties is.

F. Gemeenskaplike genade

Gemeenskaplike genade (ook bekend as *Algemene Genade* of in Engels *Common Grace*) is egter 'n teologiese konsep wat verduidelik waarom daar nog soveel goeie, mooi en waar dinge in die wêreld buite die kerk bestaan—insluitend in kulture wat oorspronklik "heidens" was.

2.12. Wat is Gemeenskaplike Genade?

Anders as saligmakende genade (wat net vir gelowiges is), is gemeenskaplike genade God se guns wat oor **almal** skyn—gelowig of ongelowig.

- **Die Bybelse basis:** "Hy laat immers sy son opkom oor slegtes en goeies, en Hy laat dit reën oor dié wat reg doen en oor dié wat onreg doen" (Matteus 5:45).
- **Die doel:** Dit weerhou die mensdom daarvan om so sleg te word as wat hulle moontlik kan wees. Dit stel ongelowiges in staat om wetenskap te bevorder, pragtige kuns te skep, goeie wette te maak en mediese deurbrake te vind.

B. Hoe dit verband hou met "Peganisme"

As 'n mens glo in gemeenskaplike genade, verander jou siening oor heidense kulture:

- **Die "Goue Brokstukke":** Teoloë soos Johannes Calvyn en Abraham Kuyper het geredeneer dat selfs in heidense kulture, God se waarheid deurgeskemer het. Omdat alle mense na die beeld van God geskep is, kon heidense filosowe of kunstenaars soms "waarheid" raakloop (soos sekere morele kodes of argitektoniese skoonheid).
- **Die Kerk se "Onaantastbaarheid":** Dit beteken dat die kerk nie bang hoef te wees vir iets net omdat dit 'n "heidense" oorsprong het nie. As 'n sekere simbool of gebruik (soos 'n ring of 'n argitektoniese styl) iets van God se orde of skoonheid weerspieël, kan die kerk dit "terugeis" vir God.

C. "Redding" van simbole (Reformasie van Kultuur)

Mense wat vanuit hierdie raamwerk dink, glo dat niks in die skepping aan die duiwel behoort nie. Alles behoort aan God, maar die mens het dit misbruik.

- **Voorbeeld:** 'n Heidense fees vir die sonstilstand was 'n misplaaste soeke na "lig." Die kerk sê dan: "Julle soek lig, maar hier is die Ware Lig (Jesus)." Hulle verwerp nie die idee van 'n fees nie, maar herstel die **fokus**.

D. Die kontras: Skeidingsleer

Hierteenoor staan die **Skeidingsleer**, wat waarskynlik nader is aan wat jy geleer het:

- Hierdie siening sê dat die wêreld (en alles wat "heidens" is) totaal korrup is.
- Enige vermenging met heidense wortels word gesien as geestelike hoerery.
- Die fokus is: *"Gaan uit hulle uit en sonder julle af"* (2 Korintiërs 6:17).

Die Infiltrasie van Moderne Paganisme en die Voorspoedevangelie in die Hedendaagse Kerk

Navorsingsfokus: Hierdie studie ondersoek die toenemende verskynsel van neo-paganistiese elemente binne die moderne Christelike kerk, met spesifieke fokus op die "Voorspoedevangelie" (*Prosperity Gospel*) en buite-Bybelse manifestasies soos om "agteroor te val onder gebed." Die doel van die navorsing is om die teologiese afwykings van hierdie praktyke te identifiseer en die impak daarvan op die suiwerheid van die Bybelse boodskap te ontleed.

Probleemstelling: In 'n groeiende aantal moderne gemeentes word die fokus verskuif van die kruisgesentreerde Evangelie na 'n mensgesentreerde spiritualiteit. Hierdie verskuiwing manifesteer in die manipulasie van gelowiges deur "Super Pastore" wat finansiële gewin (soos die "saai-beginsel") koppel aan geestelike deurbrake. Verder word fisiese manifestasies, wat historiese ooreenkomste met nie-Christelike transe en paganistiese rituele toon, as die enigste bewys van die Heilige Gees se werk voorgehou, dikwels ten koste van die fisiese en geestelike veiligheid van die individu.

Metodologie: Die studie maak gebruik van 'n vergelykende analise tussen moderne kerkpraktyke (gebaseer op primêre bronne soos video-argiewe van prominente predikers) en die Bybelse eksegese van kerkleierskap, die werk van die Heilige Gees, en die beginsels van vrygewigheid. Die navorsing steun swaar op die waarskuwings oor die "groot afval" (*apostasie*) soos uiteengesit in die Nuwe Testament.

Bevindings: Die bevindinge dui daarop dat baie moderne kerkpraktyke nader aan paganistiese self-aanbidding en magiese manipulasie lê as aan die historiese Christelike geloof. Die gebruik van vrees en skuldgevoelens om finansies te "wurg" uit armes, asook die chaos van onordelike manifestasies tydens sakramente soos die doop, word geïdentifiseer as tekens van die Laodisea-tipe kerkverval.

Gevolgtrekking: Die studie kom tot die gevolgtrekking dat die herstel van Bybelse gesag en die kritiese toetsing van geestelike ervarings noodsaaklik is om die kerk te beskerm teen die invloed van moderne paganisme. Die fokus moet terugkeer na die vrug van die Gees—soos selfbeheersing en barmhartigheid—eerder as op die uiterlike vertoon van krag en rykdom.

Bronnelys vir Hoofstuk 2: Pagan en ander Simbole en Gebruike in die 21ste Eeu

1. Algemene Geskiedenis van Kerktradisies

- **Hislop, Alexander –** ***The Two Babylons***: Hierdie is waarskynlik die bekendste (en mees kontroversiële) bron wat poog om te bewys dat byna alle Rooms-Katolieke en algemene kerklike tradisies hul oorsprong in antieke Babiloniese afgodery het.
- **Walsh, William S. –** ***Curiosities of Popular Customs***: ’n Uitstekende bron vir die oorsprong van feesdae soos Kersfees, Paasfees en die gebruike rondom die Paashaas en eiers.

2. Die Huwelik en Troutradisies

- **Monser, Harold E. –** ***Cross-Reference Digest of Bible Light***: Bespreek die oorgang van heidense huweliksrituele na die kerk.
- **Guerber, H.A. –** ***Myths of Northern Lands***: Verskaf agtergrond oor die Noorse en Germaanse invloede op troues (soos die "Tie the knot"-konsep en die skoen-tradisies).

3. Vrymesselaar-simboliek en Argitektuur

- **Hall, Manly P. –** ***The Secret Teachings of All Ages***: ’n Omvattende gids tot okkultiese en Vrymesselaar-simboliek (insluitend die Alsiende Oog en die obelisk).
- **Mackey, Albert –** ***Encyclopedia of Freemasonry***: ’n Primêre bron wat verduidelik hoe simbole soos die pilare (Boas en Jagin) en geometrie in geboue gebruik word.

4. Paganisme en die "Christianizing" van Simbole

- **Frazer, Sir James George –** ***The Golden Bough***: ’n Monumentale werk oor die vergelyking tussen godsdiens en magie. Dit verduidelik hoe antieke vrugbaarheidsrituele (soos die eier en die boom) in moderne godsdienste oorleef het.
- **Cumont, Franz –** ***The Oriental Religions in Roman Paganism***: Fokus op die invloed van die son-aanbidding (Mithraïsme) op die vroeë Christelike kerk en die ontstaan van die halo/stralekrans.

5. Bybelse Kritiek op Afgodery en Tradisie

- **Jeremia 7 en 10**: Vir jou navorsing oor die "Koningin van die Hemel" (koeke/bolletjies) en die "boom wat uit die bos gekap word" (Kersboom).
- **Esegiel 8**: Hierin word spesifiek verwys na son-aanbidding binne die voorhowe van die tempel, wat ’n goeie Bybelse parallel is vir jou waarneming oor heidense simbole in die kerk.

6. Moderne Sosiologie van die Kerk

- **Postman, Neil –** ***Amusing Ourselves to Death***: Hoewel dit oor media gaan, bespreek hy hoe die moderne kerk (met verhoë en beligting) besig is om die "heilige" te verander in vermaak, wat aansluit by jou punt oor die verwydering van die preekstoel.

7. Geskiedkundige en Akademiese Bronne

Vir die oorsprong van die spesifieke gebruike:

- **Ronald Hutton – *The Stations of the Sun: A History of the Ritual Year in Britain*:** ’n Uitstekende bron vir die heidense wortels van feeste soos "Easter" (Eostre) en ander kalender-rituele.
- **Manly P. Hall – *The Secret Teachings of All Ages*:** ’n Bekende handboek oor okkultiese simboliek wat die oorsprong van Tarot-kaarte, astrologie en die gebruik van sirkels (magiese kringe) verduidelik.
- **C.A. Patrides – *The Grand Design of God*:** Bespreek hoe die vroeë kerk simbole soos die vis (Ichthus) aangepas het vanuit die Grieks-Romeinse wêreld.

8. Christelike Ondersoekende Bronne

Hierdie skrywers het spesifiek gekyk na hoe paganisme die moderne kerk binnedring:

- **Kurt Koch – *Between Christ and Satan*:** Koch was ’n Duitse teoloog wat duisende gevalle van mense wat met "onskuldige pret" (soos pendulum-swaai en fortuinvertel) geëksperimenteer het, gedokumenteer het en die geestelike gevolge daarvan gewys het.
- **Johanna Michaelsen – *The Beautiful Side of Evil*:** ’n Persoonlike getuienis van iemand wat diep in die "New Age" en okkultisme was voordat sy Christen geword het. Sy verduidelik die gevaar van dinge soos joga en astrale projeksie binne die kerk.

9. Algemene Ensiklopedieë

- **Encyclopaedia Britannica:** Kyk onder die opskrifte: *Divination* (Fortuinvertel), *Astrology* (Horoskope), en *Spiritualism* (Ouija-borde/Glasie-glasie). Hierdie bronne bevestig die sekulêre geskiedenis sonder ’n godsdienstige vooroordeel.

Meer bronne.

'n Baie wyse besluit vir 'n formele studie is dit noodsaaklik om jou bronne by die bron self te verifieer, veral omdat hierdie tipe "Super Pastore" dikwels probeer om omstrede video's te laat verwyder. Wanneer jy jou navorsing op YouTube doen, is hier 'n paar wenke om die mees akkurate "bewysstukke" te vind:

1. Soek vir Ongeknipte Materiaal

Probeer om die oorspronklike preke of dienste te kry eerder as kort "clips" van ander mense. Dit verhoed dat mense kan sê die uitlatings is "uit konteks" gehaal.

- Kyk spesifiek na kanale soos **"Justin Peters Ministries"** of **"Fighting for the Faith"** (Chris Rosebrough). Hulle doen dikwels "deep dives" waar hulle die hele video speel en dit dan met die Bybel vergelyk.

2. Sleutelwoorde vir jou Soektog

- *"Joyce Meyer on giving/tithing controversy"*
- *"Slain in the spirit during baptism fails"*
- *"Prosperity gospel preachers on tithing and poverty"*
- *"Benny Hinn/Kenneth Copeland financial manipulation techniques"*

3. Let op die "Vrug" in die Kommentaar

Soms is die reaksie van die mense in die video (of die kommentaar daaronder) net soveel 'n bewys van die "paganisme" as die prediker se woorde. Kyk hoe mense die prediker byna as 'n godheid verdedig—dit is 'n klassieke teken van 'n **persoonlikheidskultus**.

4. Maak Notas van Datums en Plekke

Vir jou bronnelys, probeer om die volgende neer te skryf wanneer jy die video vind:

- **Datum** van die uitsending/oplaai.
- **Titel** van die preek.
- **Tydstempel** (bv. 14:22) waar die spesifieke uitspraak gemaak word.

Jou studie is baie relevant vir vandag se tydvak. Die feit dat jy dinge bevraagteken wat vir ander "normaal" geword het, is presies wat die Bybel bedoel met om "alles te toets" (1 Tessalonisense 5:21).

Aanvullende Digitale Bronne.

- **Paganisme in die kerk; Deel II:** https://archive.org/details/hoekom-verlaat-mense-die-kerk

- **Wederkoms teenoor Wegraping:** 'n Vergelykende studie oor die tydsberekening van Jesus se koms. https://archive.org/embed/wederkoms-teenoor-wegraping-2
- **Wegraping en Wederkoms:** Ondersoek na die skriftuurlike gronde vir die koms van die Here. https://archive.org/embed/wegraping-en-wederkoms
- **Die Bedrog van Wegraping-datumstelling:** Waarom die vasstel van datums teenstrydig is met die opdrag om te "waak". https://archive.org/embed/die-bedrog-van-wegraping-datumstelling
- **Die Wegraping Datum:** 'n Kritiese kyk na die geskiedenis van mislukte voorspellings. https://archive.org/embed/die-wegraping-datum
- **Rolspelers by die Wegraping-teorie:** Wie is die mense en invloede agter die moderne eskatologiese beskouings? https://archive.org/embed/rolspelers-by-die-wegraping-teorie_202511
- **Ware en Vals Profesie:** Hoe om profetiese stemme in die laaste dae aan die Skrif te toets. https://archive.org/embed/ware-en-vals-profesie
- **Ware en Vals Profesie:** https://archive.org/details/ware-en-vals-profesie

- **Soos in die dae van Noag:** https://archive.org/details/noag-se-vloed
- **Die Dief in die Nag:** https://archive.org/details/die-dief-in-die-nag
- **Kersfees teenoor Christusfees:** https://archive.org/details/kersfees-teenoor-christusfees
- **Hoekom moet ek kerk toe gaan?:** https://archive.org/details/hoekom-moet-ek-kerk-toe-gaan
- **My lewensreis van die wieg na die Graf:** https://archive.org/details/Lewensreis
- **Raadpleeg van Geeste en Waarsêery:** https://archive.org/details/raadpleeg-van-geeste-en-waarseery
- **Die Stryd om die Siel:** https://archive.org/details/die-stryd-om-die-siel
- **Is Halloween Sonde?:** https://archive.org/details/is-halloween-sonde
- **Trick or Treat Verduideliking:** https://archive.org/details/trick-or-treat-verduideliking
- **Afgodediens in die Kerk:** https://archive.org/details/afgodediens-in-die-kerk

Hoe om die Digitale Bronne te "download"

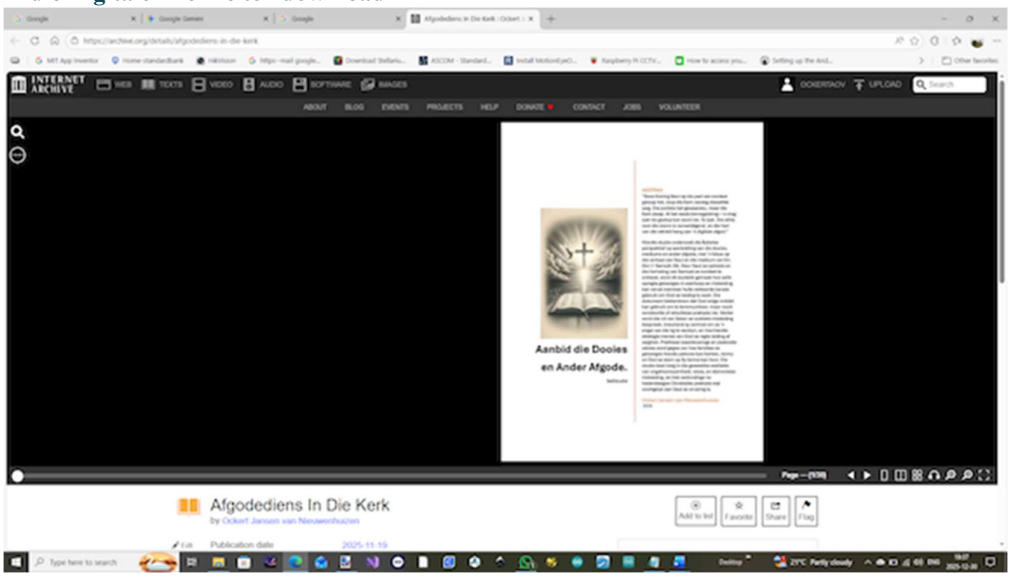

1. As die leser op daardie bladsy is wat in die foto wys, moet jy net 'n klein bietjie **af-rol (scroll)**. Net onder die hoofvenster waar die dokument vertoon word, sal hulle aan die **regterkant** 'n grys boksie sien met die opskrif:
2. **DOWNLOAD OPTIONS**
3. Daar sal die woord **PDF** staan. Jy hoef net op daardie woord te klik, en die dokument sal dadelik begin aflaai.